

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

April 2025 | SK

This page is also available in:

- [ES](#)
- [BG](#)
- [CS](#)
- [DA](#)
- [EN](#)
- [DE](#)
- [ET](#)
- [FR](#)
- [EL](#)
- [GA](#)
- [HR](#)
- [IT](#)
- [LV](#)
- [LT](#)
- [HU](#)
- [MT](#)
- [NL](#)
- [PL](#)
- [PT](#)
- [FI](#)
- [RO](#)
- [SL](#)
- [SV](#)

Available Languages:

ÚVODNÍK

Úvodník

Občianska spoločnosť v boji proti polarizácii spoločnosti

Je apríl a ešte stále v nás rezonuje energia i poznatky získané z našich hlavných marcových podujatí, ktoré opäť preukázali silu a odhodlanie občianskej spoločnosti.

Marec bol v Európskom hospodárskom a sociálnom výbore intenzívnym a inšpirujúcim mesiacom. Usporiadali sme naše každoročné podujatie pre mládež, *Vaša Európa, váš názor!*

(YEYS), na ktorom sa k slovu dostáva budúcnosť Európy: mladí ľudia, mnohí ešte zo strednej školy, z celého kontinentu vrátane Spojeného kráľovstva a kandidátskych krajín EÚ.

Zorganizovali sme aj druhý ročník *Týždňa občianskej spoločnosti*, na ktorom sa stretlo viac ako 800 zástupcov občianskej spoločnosti z celej Európy, aby sa zapojili do živých diskusií, vymieňali si najlepšie postupy a spoločne hľadali riešenia zamerané na posilnenie demokratickej účasti. Tento rok sa niesol pod heslom *Posilnenie súdržnosti a účasti v polarizovaných spoločnostiach*.

V dnešných turbulentných časoch nie je núdza o naliehavé otázky. Prečo sa teda zamerať na polarizáciu?

Polarizácia – vyostrenie protichodných názorov – môže byť bežnou súčasťou demokratickej diskusie, často zakorenenou v ideológii. Pre každú otvorenú a pluralitnú spoločnosť, akou je tá naša, je v skutočnosti nevyhnutná živá diskusia a vyjadrenie rôznorodých, dokonca protichodných názorov. Ako často prízvukoval EHSV, otvorená diskusia „je základom participatívnej spoločnosti, bez ktorej nemôže demokracia správne fungovať“.

Polarizácia, ktorú dnes vidíme, je však iná. Sme svedkami nárastu negatívnej polarizácie a populizmu, ktoré odmietajú dialóg, naštrbujú dôveru a podkopávajú demokratické hodnoty. V politike i vo verejnom živote sa priestor na kompromis zmenšuje. Keď sa polarizácia zmení na nepriateľský postoj, keď živí nenávisť alebo nevôľu, narúša sociálnu súdržnosť, podnecuje k rozdeleniu a v najhorších prípadoch vedie k násiliu.

Tým, že sa naše podujatie venovalo polarizácii, sme chceli poukázať na znepokojujúci rozmach jej toxických črt, ktoré pomaly prenikajú do všetkých pórov európskych spoločností.

Tento znepokojujúci trend znásobujú viaceré hrozby: zahraničné zasahovanie do demokratických procesov, šírenie dezinformácií a manipulácia sociálnych médií s cieľom umlčať protichodné hlasy

a propagovať extrémistické názory. Takisto vidíme rastúci tlak na slobodu médií – či už prostredníctvom monopolizácie, zasahovania vlády alebo útokov na novinárov – v čase, keď sú slobodné a pluralitné médiá dôležitejšie ako kedykoľvek predtým.

V EHSV sme hlboko znepokojení nárastom trestných činov z nenávisti v celej Európe vrátane trestných činov zameraných na náboženstvo, pohlavie a rodovú identitu. Nenávisť podkopáva demokraciu, oslabuje naše inštitúcie a vyvoláva nedôveru medzi občanmi.

A práve tu zohráva občianska spoločnosť zásadnú úlohu. Organizácie občianskej spoločnosti majú odhodlanie a odvahu brániť demokratický priestor, presadzovať základné práva a posilňovať štruktúru našich komunít. To zahŕňa potlačenie toxických účinkov negatívnej polarizácie.

Týždeň občianskej spoločnosti bol našim spôsobom, ako toto úsilie podporiť. Ponúkol priestor na zmysluplný dialóg, nové nápady a spoločné riešenie problémov zamerané na podporu účasti a sociálnej súdržnosti. Mali sme panelové diskusie kontaktnej skupiny na rôzne témy a deň venovaný európskej iniciatíve občanov (EIO) – najdôležitejšiemu nástroju EÚ pre priamu demokraciu.

V rámci tohto týždňa EHSV udelil aj svoju 15. *cenu pre občiansku spoločnosť* trom vynikajúcim iniciatívam zameraným na boj proti polarizácii v celej Európe. Tieto projekty, ktoré boli vybrané z viac ako 50 príspevkov z 15 členských štátov, poukazujú na rozsah tejto výzvy, ako aj na hlboké odhodlanie aktérov občianskej spoločnosti čeliť jej priamo zoči-voči.

Dúfam, že tohtoročný *Týždeň občianskej spoločnosti* a víťazi našej ceny prebudia obnovený optimizmus a vieru v úlohu, ktorú môže občianska spoločnosť zohrávať pri obrane a presadzovaní európskych demokratických hodnôt.

A kým stále skúmame nápady, návrhy a závery z marcových podujatí, v apríli sme sa rozhodli udeliť slovo niektorým protagonistom *Týždňa občianskej spoločnosti* a podujatia YEYS. Príjemné čítanie!

Laurențiu Plosceanu

podpredseda pre komunikáciu

DÔLEŽITÉ DÁTUMY

8. mája 2025

[Podujatie na tému *Posilnenie postavenia zraniteľných migrantov*](#)

10. mája 2025

[Deň Európy 2025](#)

22. mája 2025

[Konferencia na tému *Občania môžu zvíťaziť nad dezinformáciami*, Lisabon \(Portugalsko\)](#)

11. júna 2025

JEDNA OTÁZKA PRE...

Fragmentácia jednotného trhu má priamy dopad na životné náklady v EÚ a mnohých Európanov vytláča na hranicu chudoby. Opýtali sme sa spravodajkyne [stanoviska](#) na túto tému Emilie Prouzet, ako EHSV odporúča riešiť tento problém a vytvoriť spravodlivý a konkurencieschopný jednotný trh.

CENA ZA NEFUNKČNÝ JEDNOTNÝ TRH JE PRÍLIŠ VYSOKÁ

Emilie Prouzet

Nefunkčnosť jednotného trhu má priamy vplyv na životné náklady a EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že situácia sa zhoršuje. Životné náklady sú pre našich spoluobčanov, najmä mladých ľudí, prvoradým problémom viac ako kedykoľvek predtým. Najviac postihnutých je 94,6 milióna Európanov, ktorým hrozí chudoba alebo sociálne vylúčenie.

MMF odhaduje, že necolné prekážky v rámci EÚ zodpovedajú clám za tovar vo výške približne 44 %, čo je trikrát viac ako prekážky medzi štátmi USA, ako sa v súčasnosti zvykne používať toto porovnanie. Na trhu so službami je to 110 %!

Potraviny, bývanie, energetika, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie: týka sa to mnohých oblastí a existujú európske iniciatívy. Musíme všetci ťahať za jeden povraz: členské štáty, súkromné subjekty a Európska komisia ako strážkyňa zmlúv. Citujem tri z kľúčových odporúčaní uvedených v našej správe.

Po prvé, musíme naliehavo riešiť územné obmedzenia, pokiaľ ide o zásobovanie a vnútroštátnu segmentáciu súkromných subjektov, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž a zvyšujú ceny pre spotrebiteľov. Štrnásť miliárd dolárov: to je podľa štúdie Spoločného výskumného centra z roku 2020 každoročná výška dodatočných

nákladov pre spotrebiteľov. Vzhľadom na infláciu je logické, že ich hlavným cieľom je teraz zlepšenie jednotného trhu. Komisia na tom pracuje najmä prostredníctvom pracovnej skupiny na presadzovanie pravidiel jednotného trhu. Hoci je problém zložitý, boli predložené návrhy. Posúdme ich vplyv a dosiahnime rýchly pokrok v tejto oblasti.

Navrhujeme tiež urýchlene začať konanie proti vnútroštátnym predpisom, ktoré porušujú právo EÚ. Mali by sme preskúmať možnosť uplatniť predbežné súdne opatrenia proti jasným porušeniam pravidiel EÚ. Nesmieme dovoliť, aby sa vytvárali prekážky. Protekcionizmus niektorých členských štátov má priame dôsledky. Čo si máme myslieť o tom, že expiračná doba liekov je kratšia než čas, za aký sa dostanú tam, kde sú potrebné?

Napokon, máme povinnosť nájsť vyvážený prístup medzi predchádzaním porušovania prísnych noriem udržateľnosti, znižovaním blahobytu a ochrany pracovníkov, znížením zbytočnej administratívnej záťaže a uľahčením cezhraničného obchodu s cieľom podporiť spravodlivý a konkurencieschopný jednotný trh.

K VECI

Členka EHSV Elena Calistru, spravodajkyňa pre stanovisko na tému **Ako prekonať krízy - opatrenia na zabezpečenie odolného, súdržného a inkluzívneho európskeho hospodárstva**, píše o ekonomickej nevyhnutnosti budovania hospodárstva, ktoré chráni jednotlivcov a podniky pred hospodárskymi otrasmi a akútnymi krízami životných nákladov.

HOSPODÁRSKA ODOLNOS?: OD KRÍZOVÉHO RIADENIA PO OCHRANU OB? ANOV

Elena Calistru

Nedávne krízy vystavili hospodársku architektúru Európy záťažovému testu, pričom ich najťažšie bremeno nesú bežní ľudia. Naše stanovisko *Ako prekonať krízy* ponúka koncepciu hospodárstva, ktoré chráni jednotlivcov a podniky namiesto toho, aby ich vystavilo hospodárskym otrasom.

Vyvstávajú tu tri hospodárske imperatívy:

Po prvé, ekonomické prognózy sa musia vyvíjať od retrospektívnej analýzy k prognostickej intervencii. Keď nastane inflácia, zasiahne kuchyne domácností skôr než sa objaví v ekonomických prehľadoch. Potrebujeme sofistikované systémy včasného odhaľovania, ktoré postrehnú nedostatky v

dodávkach a anomálie pri prenose cien ešte pred tým, ako sa premietnu do cenovo nedostupných účtov za vykurovanie a potraviny. Domácnosti, ktoré sú najviac ohrozené hospodárskymi otrasmami, sú práve tie, ktoré majú najmenšiu schopnosť absorbovať ich, čo je realita, ktorá si vyžaduje podrobné mapovanie zraniteľnosti s cieľom zabezpečiť cielenú ochranu.

Po druhé, fiškálna kapacita sa musí presunúť z reakcie na núdzovú situáciu na integrovanú stabilizáciu. Nástroj NextGenerationEU bol pôsobivý, ale improvizatívny. Trvalé fiškálne stabilizačné mechanizmy s dohľadom občianskej spoločnosti by zabezpečili, aby reakcie na krízy chránili tých, ktorí sú najviac ohrození. Keď správa hospodárskych záležitostí ignoruje distribučné účinky, výsledný sociálny tlak oslabuje samotnú odolnosť, ktorú chceme vybudovať. Sociálna kondicionalita vo financovaní EÚ by sa nemala považovať za byrokratickú prekážku – mohla by zabezpečiť, aby sa hospodársky rast premietol do zlepšenia životnej úrovne pre všetkých.

Po tretie, integrácia trhu sa musí urýchliť tam, kde je to pre spotrebiteľov najdôležitejšie.

Náklady na energiu, ktoré výrazne preyšujú náklady konkurentov, nie sú len makroekonomickými ukazovateľmi – ide o mesačné účty, ktoré znižujú rozpočty domácností v celej Európe. Strategické investície do cezhraničnej infraštruktúry a integrácie trhu s energiou nie sú len abstraktnými hospodárskymi cieľmi, ale aj hmatateľnou úľavou pre rodiny a podniky, ktoré čelia tlakom, pokiaľ ide o ich životné náklady.

Hospodárska politika vypracovaná bez príspevku občianskej spoločnosti je ako navigácia bez miestnych znalostí – technicky možná, ale prakticky nedôvtipná. Ak sú politiky koncipované s plnou účasťou tých, ktorí budú znášať ich dôsledky, vždy prinášajú lepšie výsledky. Nejde o konzultáciu ako formalitu; ide o využívanie kolektívnej inteligencie organizovanej občianskej spoločnosti počas celého politického cyklu.

Konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo Európy sa musí modernizovať, a nie zanedbať. O nevyhnutnosti voľby medzi konkurencieschopnosťou a ochranou občanov sú presvedčené len osoby s obmedzenou ekonomickou predstavivosťou. Budúce výzvy si vyžadujú inštitucionálnu tvorivosť, ktorá stavia hospodársku odolnosť a blahobyt ľudí do centra správy hospodárskych záležitostí Európy.

MIMORIADNY HOS?

„Po americkej zrade dostala Európa jasnú voľbu: buď bude dnes brániť Ukrajinu tak, ako by sa bránila sama, alebo bude zajtra čeliť ruskej armáde na vlastnom území. Tento boj nebude ľahký, ale žiadna bitka nie je prehratá skôr, ako sa začne. Uvidíme, koľko Európanov bude stáť pri nás“, píše náš mimoriadny hosť,

ukrajinská novinárka Teťana Ogarkova.

Teťana Ogarkova, ukrajinská novinárka a esejistka, odborníčka na literatúru, žije v Kyjeve. Je koordinátorkou medzinárodného oddelenia ukrajinského krízového mediálneho centra a spolumoderátorkou podcastu „Explaining Ukraine“. Prednáša tiež na univerzite „Kyjevsko-mohyl'anská akadémia“ a získala doktorát z literatúry na Univerzite Paris XII Val-de-Marne.

OBRANYSCHOPNÁ EURÓPA, PRETEKY S ? ASOM

Tetiana Ogarkova

Začiatkom marca tohto roku som opustila Kyjev s veľmi ťažkým srdcom. Bola som na ceste do Francúzska, aby som sa zúčastnila na dvojdnovom sympóziu o Ukrajine. Preto som sa nemohla zúčastniť na dôležitom ceremoniáli v Kyjeve. Naša priateľka Svitlana Poval'ajeva mala na Majdane, hlavnom kyjevskom námestí, usporiadať spomienkové stretnutie za jej najstaršieho syna Vasyla, ktorý vo veku 28 rokov padol v boji. Jeho mladší brat Roman bol v lete 2022 zavraždený v boji pri oslobodzovaní Charkovskej oblasti. Mal 24 rokov.

Nastúpila som do vlaku so skrúteným žalúdkom. V našom rodinnom dome som zanechala svoje tri deti. Nebolo to prvýkrát, čo som sa počas vojny vydala na krátky pobyt v zahraničí. Tentoraz ma však opantala úzkosť.

Vedela som, že pri bezprostrednom nebezpečenstve priletu ruských balistických rakiet by systém varovania môjho telefónu nezasvietil na červeno. Niekoľko dní som mala byť vzdialená 2000 kilometrov od domova a nemať prístup k informáciám o bezpečnosti mojich dcér. Bol to neznesiteľný pocit.

Ak by systém varovania zlyhal, bolo by to preto, lebo Spojené štáty prerušili poskytovanie spravodajských informácií pre Ukrajinu vrátane včasného odhalenia balistických rakiet odpálených z ruského územia. Takisto pozastavili vojenskú pomoc, a zašlo to až tak ďaleko, že zablokovali vybavenie, ktoré už bolo zaslané do Poľska.

O pár dní neskôr som sa vrátila na Ukrajinu. Medzičasom sa uskutočnili rokovania medzi ukrajinskou, americkou a saudskoarabskou delegáciou. Ukrajina bola pripravená na úplné a okamžité prímerie – ak by Rusko urobilo to isté. Donald Trump bol spokojný. Americká spravodajská služba sa vrátila spolu s vojenskou pomocou dohodnutou počas Bidenovej vlády.

Ale vytratila sa dôvera. Keď vás zradia, je ťažké predstierať, že všetko je v poriadku.

Pociťuje to aj Európa ako zradu? Obdobie, keď sa NATO pod americkým vedením staralo o bezpečnostné zastrešenie, sa skončilo. Dav stúpcov „návratu veľkej Ameriky“ sa obracia chrbtom. Plánujú minimalizovať vojenskú a humanitárnu prítomnosť v Európe a vymaňujú Rusko, agresora, z jeho diplomatickej a hospodárskej izolácie.

Ak chce Trump prímerie na Ukrajine čo najrýchlejšie a bez ohľadu na spôsob, je to preto, že nepovažuje ukrajinské súženie za dôležité. Chce len minimalizovať náklady pre rozpočet USA. USA sa už nezúčastňujú na stretnutiach, ako sú tie na vojenskej základni v Ramsteine, a na tento rok neplánujú žiadnu ďalšiu vojenskú pomoc.

Mier na úkor ukrajinskej porážky vláde USA neprekáža. Vyslanci Steve Witkoff a Keith Kellogg navrhujú plány rozdeliť Ukrajinu na dve alebo tri samostatné časti – obdobne ako povojnové nacistické Nemecko. Ako keby bola Ukrajina agresorom, ktorý prehral vojnu.

No i Európa čelí hrozbe. Ak Trump plánuje znížiť počet amerických vojakov v Európe a požaduje príspevky vo výške 5 % HDP do rozpočtu na obranu každej členskej krajiny NATO, je to preto, lebo sa domnieva, že obrana Európy je európskym problémom.

A Rusko sa prizerá. NATO bez vedenia USA nie je vo vzťahu k Rusku ani obrannou mocou, ani odstrašujúcim prostriedkom. Ako dlho by trvalo vybudovanie obranyschopnej Európy, ktorá by dokázala samostatne zaistiť svoju vlastnú bezpečnosť? Ak sa vám táto otázka javí príliš abstraktná, skúste zodpovedať túto: kto z Európanov pôjde brániť Pobaltie, ak Rusko spustí útok po svojich výcvikových operáciách v Bielorusku v septembri 2025?

Po americkej zrade dostala Európa jasnú voľbu: buď bude dnes brániť Ukrajinu tak, ako by sa bránila sama, alebo bude zajtra čeliť ruskej armáde na vlastnom území. Tento boj nebude ľahký, ale žiadna bitka nie je prehratá skôr, ako sa začne.

Koncom marca mi padol do očí prieskum ukrajinskej verejnej mienky. Viac než 80 % Ukrajincov je pripravených pokračovať v boji proti Rusku, a to aj bez podpory USA.

Uvidíme, koľko Európanov bude stáť pri nás.

AKTUALITY EHSV

EHSV by mal spojiť s Komisiou s cieľom chrániť občiansku spoločnosť?

EHSV v diskusii s komisárom pre demokraciu, spravodlivosť, právny štát a ochranu spotrebiteľa Michaelom McGrathom varoval pred pokračujúcim úsilím umlčať, diskreditovať a oslabiť tých, ktorí sa zasadzujú za demokraciu, sociálnu spravodlivosť a

základné práva, a vyjadril pripravenosť spojiť s Komisiou s cieľom chrániť európsku občiansku spoločnosť a bojovať proti polarizácii.

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) je pripravený zohrávať praktickú úlohu v budúcej stratégii pre občiansku spoločnosť, ktorú Európska komisia vypracúva s cieľom posilniť demokraciu a občiansky priestor a zjednotiť rozdelené komunity v celej EÚ. Vzhľadom na rastúce útoky na skupiny občianskej spoločnosti a nezávislé médiá je EHSV odhodlaný zasiahnuť a pomôcť brániť základy slobodnej a otvorenej spoločnosti.

„EHSV je pevne odhodlaný brániť, chrániť a posilňovať postavenie občianskej spoločnosti. Ako dom európskej občianskej spoločnosti nebudeme pasívnymi pozorovateľmi. Budeme aktívne potláčať snahy o oslabenie občianskeho priestoru. Budeme sa zasadzovať za silnejšiu podporu, lepšiu ochranu a väčšie uznanie úlohy občianskej spoločnosti pri posilňovaní našich demokracií,“ zdôraznil predseda EHSV **Oliver Röpk**e na plenárnom zasadnutí EHSV 27. marca, na ktorom sa uskutočnila diskusia na vysokej úrovni s

komisárom **McGrathom** o depolarizovaní spoločností.

Röpke uviedol, že mimovládne organizácie a miestne hnutia sa v čoraz väčšej miere stretávajú s úpadkom demokracie, reštriktívnymi právnymi predpismi, očierňujúcimi kampaňami a strategickými žalobami, ktorých cieľom je umlčať nesúhlas a ktoré sú súčasťou širšieho úsilia o diskreditáciu a oslabenie tých, ktorí obhajujú demokraciu, sociálnu spravodlivosť a základné práva.

S odvolaním sa na nedávne obvinenia, ktoré niektorí poslanci EP vzniesli proti environmentálnym mimovládnym organizáciám, predseda Röpke upozornil, že je obzvlášť znepokojujúce, že útoky nemajú svoj pôvod len mimo našich inštitúcií: v niektorých prípadoch prišli zvnútra.

Komisár McGrath uviedol, že EHSV má jedinečné postavenie na to, aby veľmi cenným spôsobom prispel k úsiliu Komisie o posilnenie demokracie a preklenutie rozdielov v spoločnosti. Vyjadril presvedčenie, že najlepším spôsobom, ako bojovať proti polarizácii, je posilniť postavenie Európanov a dať im pocit, že sú náležite zastúpení. „Ak to dosiahneme, podarí sa nám zbližiť naše komunity, spoločnosti a Úniu. Bez ohľadu na to, čo urobíme, vieme, že zapojenie organizácií občianskej spoločnosti bude naďalej kľúčové.“

Nová stratégia EÚ pre občiansku spoločnosť avizovaná v pracovnom programe Komisie na rok 2025 bude podporovať, chrániť a posilňovať postavenie organizácií občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv.

V diskusii na plenárnom zasadnutí sa predstavili aj kľúčové závery podujatia [Týždeň občianskej spoločnosti EHSV 2025](#), ktorý sa konal pod heslom *Posilnenie súdržnosti a účasti v polarizovaných spoločnostiach*. Medzi rečníkmi bola **Brikena Xhomaqi**, spolupredsiedníčka kontaktnej skupiny, ktorá predniesla hlavné požiadavky týždňa, víťaz Ceny pre občiansku spoločnosť **Richard Vaško** zo Slovenskej debatnej asociácie a mládežnícka aktivistka **Kristýna Bulvasová**, ktorá predstavila hlavné odporúčania z výročného mládežníckeho podujatia EHSV [Vaša Európa, váš názor! \(YEYS\)](#).(II)

EHSV požaduje ambicióznejší a inkluzívnejší pracovný program EÚ

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vyzval Európsku komisiu, aby svoj pracovný program na rok 2025, v ktorom sa stanovujú legislatívne a politické priority EÚ, zamerala na hospodársku odolnosť, sociálnu spravodlivosť a udržateľnosť.

EHSV, ktorý zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní tohto pracovného programu, potvrdil na plenárnom zasadnutí v diskusii s komisárom pre hospodárstvo a produktivitu Valdisom Dombrovskisom svoj záväzok pomôcť vypracovať taký program, ktorým sa budú riešiť naliehavé problémy a zároveň sa vybuduje inkluzívnejšia a pokrokovejšia Európska únia.

V decembri 2024 EHSV predstavil svoj [príspevok k pracovnému programu](#) zodpovedajúci mottu „spoločne za odvážnejšiu, jednoduchšiu a rýchlejšiu Európu“. Cieľom tejto vízie je zvládnuť hospodárske a geopolitické výzvy EÚ. EHSV každoročne prostredníctvom rozsiahlych konzultácií a odporúčaní zdokonaľuje [pracovný program](#) tak, aby čo najlepšie slúžil európskym občanom a podnikom.

Predseda EHSV **Oliver Röpke** privítal intenzívnu spoluprácu s Európskou komisiou. Hoci uznal jej úsilie, zároveň ju vyzval k ambicióznejšiemu a inkluzívnejšiemu prístupu. Uviedol, že výbor je naďalej odhodlaný formovať politiky, ktoré podporujú hospodársku stabilitu, sociálnu rovnosť a demokratické hodnoty.

Valdis Dombrovskis opätovne potvrdil, že cieľom pracovného programu Komisie na nasledujúcich päť rokov je zlepšiť hospodársku konkurencieschopnosť a bezpečnosť. Vyhlásil, že „prijatie opatrení na odstránenie byrokracie je dôležitým prvkom budovania konkurencieschopnejšej Európy“ a že „program zjednodušovania spočíva v zabezpečení toho, aby pravidlá pomáhali dosiahnuť stanovené hospodárske, sociálne, environmentálne a bezpečnostné ciele, namiesto vytvárania prekážok“.

Kľúčové priority na rok 2025

Hospodársky rast a konkurencieschopnosť

Pracovný program je zameraný na štrukturálne reformy, nový viacročný finančný rámec a odolnejšie kapitálové trhy. EHSV sa zasadzuje za rozsiahlejší prístup k odolnosti hospodárstva, boj proti pomalému rastu, kríze spôsobenej nárastom životných nákladov a rastúcej geopolitickej neistote.

Nielen menšia, ale aj rozumnejšia regulácia

EHSV podporuje záväzok Komisie zmenšiť administratívnu záťaž, ale upozorňuje, že zjednodušenie právnych predpisov nesmie ísť na úkor sociálnej ochrany alebo environmentálnych noriem.

Podpora inovácií a investícií

S veľkým dôrazom na digitálne siete, umelú inteligenciu a kvantové technológie je prioritou pracovného programu vedúce postavenie EÚ v oblasti technológií. EHSV naliehavo vyzýva Komisiu, aby vytvorila podmienky, ktoré zabránia odlivu kapitálu a podporia dlhodobé investície v Európe.

Spravodlivejšia a ekologickejšia Európa

Cieľom pracovného programu je zlepšiť sociálnu a environmentálnu udržateľnosť riešením takých problémov, ako je nedostatok zručností, nedostatočná potravinová bezpečnosť a neudržateľné financovanie. EHSV zdôrazňuje význam politík na podporu sociálnej súdržnosti a spravodlivej digitálnej transformácie.

Príprava na ďalšie rozšírenie a budúcnosť

Keďže EÚ sa pripravuje na potenciálne rozšírenie po roku 2028, v pracovnom programe sa uvádzajú plány na dosiahnutie finančnej a politickej stability. EHSV trvá na tom, že je potrebné zohľadniť perspektívy občianskej spoločnosti, aby sa zabezpečilo, že politiky budú zodpovedať potrebám všetkých Európanov. (tk)

Nová vízia EÚ pre poľnohospodárstvo je povzbudivým krokom vpred na ochranu poľnohospodárov

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) privítal nový plán Európskej komisie [Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo](#), plán reforiem zameraný na posilnenie postavenia poľnohospodárov a vybudovanie udržateľných potravinových systémov. EHSV však žiada stanoviť vyššie ambície v spoločnej poľnohospodárskej politike (SPP).

Vízia, o ktorej sa diskutovalo na plenárnom zasadnutí EHSV 27. marca, zahŕňa opatrenia na posilnenie vyjednávacej sily poľnohospodárov, zvýšenie transparentnosti dodávateľského reťazca a zlepšenie dialógu o potravinovej politike. Komisár EÚ pre poľnohospodárstvo **Christophe Hansen** ju označil za „cieľnú reakciu na výzvy na vytvorenie konkurencieschopného, spravodlivého a odolného agropotravinárskeho sektora“ a zdôraznil význam úzkej spolupráce so všetkými zainteresovanými stranami vrátane občianskej spoločnosti.

Predseda EHSV **Oliver Röpkke** poznamenal, že vízia odráža mnohé priority EHSV. Uviedol, že „výbor uznáva kľúčovú úlohu všetkých agropotravinárskych aktérov pri zabezpečovaní udržateľnosti a konkurencieschopnosti“ a dodal, že odporúčania EHSV v niektorých oblastiach presahujú rámec návrhov Komisie.

Členovia EHSV uvítali iniciatívy na posilnenie úlohy výrobcov pri rokovaní a zmluvách. Spravodajca stanoviska EHSV na tému [Zmena nariadenia o spoločnej organizácii trhov \(SOT\)](#) **Stojan Čukanov** na margo zmlúv, organizácií výrobcov a spolupráce medzi poľnohospodármi uviedol, že „písomné zmluvy s doložkami o opätovnom prerokovaní zvýšia transparentnosť a vyjednávaciu silu poľnohospodárov.“

Komisia takisto plánuje posilniť spoluprácu v celom potravinovom systéme a podporiť udržateľnú výrobu a zdravšie stravovanie. Spravodajkyňa stanoviska EHSV na tému [Nové pravidlá cezhraničného presadzovania právnych predpisov o nekalých obchodných praktikách](#) **Emilie Prouzet** to považuje za prvý krok, ako podporiť poľnohospodárov a zároveň zabrániť právnej neistote.

Súčasťou vízie je záväzok vytvoriť nový celoeurópsky systém riadenia rizík a krízového riadenia, ktorý je v súlade s výzvami EHSV na posilnenie nástrojov na riešenie otrasov súvisiacich so životným prostredím, trhom a klímou. Očakáva sa aj budúca stratégia na podporu generačnej výmeny, ktorá by mladým poľnohospodárom pomáhala zabezpečiť prístup k pôde, investičné zručnosti a vidiecku infraštruktúru.

Napriek širokej podpore pretrvávajú obavy. Účastníci plenárneho zasadnutia upozornili v diskusii o reforme SPP po roku 2027 na výzvy i na skutočnosť, že chýbajú jasné informácie o budúcom rozpočte EÚ. EHSV tiež vyzýva na prísnejšie presadzovanie sociálnej kondicionality a upozorňuje, že vízia sa nezaobera komplexne otázkami, ako je koncentrácia trhu a finančné špekulácie, ktoré ovplyvňujú ceny potravín.

EHSV potvrdil svoju úlohu kľúčového partnera, pokiaľ ide o transformáciu vízie Komisie na politiku. Zaviazal sa pokračovať v spolupráci s cieľom zabezpečiť, aby sa pri formovaní budúcnosti poľnohospodárstva EÚ presadzovali záujmy poľnohospodárov, výrobcov, pracovníkov a spotrebiteľov. (ks)

Možno prostredníctvom európskeho paktu o oceánoch vytvoriť udržateľné modré hospodárstvo?

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) podporil európsky pakt o oceánoch a vyzval Európsku komisiu, aby zabezpečila, že sa stane pevným rámcom pre činnosti, a nie iba vyhlásením o

zámere.

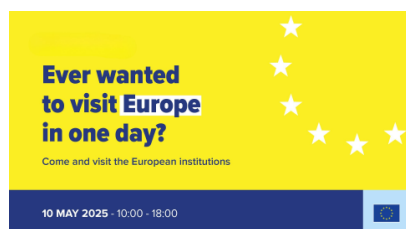
Pakt musí byť v súlade s existujúcimi politikami EÚ, ako je Zelená dohoda, stratégia modrého hospodárstva a ciele udržateľného rozvoja, pričom hospodársky rast, ochrana životného prostredia a sociálna spravodlivosť musia byť v rovnováhe.

Zmena klímy, znečistenie a nadmerný rybolov ohrozujú oceány a pobrežné komunity. Cieľom paktu je zlepšiť správu vecí verejných, podporiť inovácie a propagovať udržateľné modré hospodárstvo. Nedávna verejná konzultácia, ako aj príspevky občianskej spoločnosti odrážajú rastúcu podporu odvážnych a inkluzívnych opatrení.

Spravodajca stanoviska **Javier Garat Pérez** vyzdvihol, že „pobrežné spoločenstvá v Európe čelia viacerým vzájomne prepojeným hospodárskym, sociálnym a environmentálnym výzvam. Aby sme tieto výzvy zvládli, musíme podporovať udržateľné a konkurencieschopné modré hospodárstvo (vrátane rybolovu a akvakultúry), udržiavať zdravé, odolné a produktívne oceány a pracovať na komplexnom programe pre poznatky o mori, výskum, inovácie a investície.“

EHSV vyzýva na zefektívnenie riadenia medzi agentúrami EÚ, zlepšenie námorného plánovania a zvýšenie objemu investícií do výskumu prostredníctvom programov, ako je Horizont Európa. Zasadzuje sa aj za „modrý“ potravinový akčný plán, udržateľnú stavbu lodí a spravodlivú transformáciu pre pracovníkov v námornej doprave. Nevyhnutné je podporovať pobrežné dedičstvo a zapájať mládež.

Na to, aby bol pakt úspešný, je potrebná silná politická vôľa, financovanie a zodpovedný prístup. Ak sa bude postupovať správne, Európa by sa mohla stať svetovým lídrom v oblasti udržateľnosti oceánov, čím by sa zabezpečila ekologická odolnosť a hospodárske príležitosti. (ks)

Dvere sú otvorené, úsmevy na tvárach – De? Európy sa blíži a sme pripravení privítať vás!

10. mája sa dostanete do srdca a domu európskej organizovanej občianskej spoločnosti v Európskom hospodárskom a sociálnom výbore v budove Jacques Delors, Rue Belliard 99, 1040 Brusel.

Tohtoročný Deň Európy je mimoriadny, keďže si pripomíname **75. výročie Schumanovej deklarácie** – historického základu európskej jednoty a spolupráce. Pri tejto významnej príležitosti EHSV otvorí svoje brány

a počas celého dňa ponúkne pútavé, informatívne a zábavné aktivity a prehliadky. Každý si tu nájde niečo pre seba, od nadšencov politiky až po zvedavú mládež.

Zbierajte počas prehliadky EHSV pečiatky:

- Plňte zábavné úlohy vo všetkých **tematických stánkoch**.
- V každom z nich zbierajte pečiatky do špeciálneho pasu.
- Vráťte vyplnený pas a **získajte špeciálnu odmenu!**

Nenechajte si ujsť príležitosť stretnúť sa a porozprávať sa s predsedom EHSV Oliverom Röpkem vo vyhradenom stánku!

Bude tam, aby privítal návštevníkov, odpovedal na vaše otázky a podelil sa o svoju víziu európskej občianskej spoločnosti. Pôjde o jedinečnú príležitosť nadviazať priamy kontakt s vedením EHSV.

Zažite ešte viac zábavy, k dispozícii bude:

- karikaturista, ktorý vytvorí váš **portrét**;
- hravý **detský kútik**;
- funky **fotokabínka**;
- **koleso šťastia** s prekvapeniami;
- a **simulácia hlasovania v reálnom čase**, počas ktorej sa môžete vžiť do práce predsedu EHSV!

Okrem toho sa dozviete, ako naše **sekcie a skupiny** pomáhajú formovať politiku a hodnoty EÚ.

Oslávme myšlienky, ktoré zjednocujú Európu. Príďte so svojimi priateľmi, rodinou alebo sami – ale hlavne: **NENECHATE SI TO UJSŤ!**

Je to viac než len návšteva - príďte zvedaví, odíďte inšpirovaní!

Viac informácií o celom spektre aktivít v EHSV počas Dňa Európy: [Join us for Europe Day on 10 May! | EESC](#).

#EuropeDay (kk)

Poznaťte si do kalendára: Zelený týždeň EÚ v júni v Bruseli

Podujatie Zelený týždeň EÚ, ktoré sa uskutoční od 3. do 5. júna, sa bude zaoberať tromi hlavnými témami - čistota, konkurencieschopnosť a obehovosť.

[Európska platforma pre obehové hospodárstvo](#), hlavná iniciatíva Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) a Komisie, je

hrdá na to, že môže byť spoluorganizátorom [Zeleného týždňa EÚ 2025](#) so zameraním na obehové riešenia pre konkurencieschopnú EÚ. Tohtoročná konferencia sa bude zaoberať tým, ako môže obehové hospodárstvo zvýšiť udržateľnú konkurencieschopnosť, znížiť objem odpadu a podporiť inovácie. V dňoch 3. – 4. júna sa v rámci diskusií na vysokej úrovni preskúmajú politické aspekty obehovosti, po ktorých budú 5. júna nasledovať hĺbkové diskusie so zainteresovanými stranami o potenciáli obehovosti pre konkurencieschopnú Európu efektívne využívajúcu zdroje.

Na tomto podujatí bude tiež predstavená správa z [dialógu so zainteresovanými stranami](#), ktorý sa uskutočnil 10. apríla v EHSV. Toto úvodné podujatie pred konferenciou bolo pre zainteresované strany príležitosťou viesť živé diskusie o Dohode o čistom priemysle, stratégii biohospodárstva a pripravovanom akte o obehovom hospodárstve.

Na konferenciu v rámci podujatia Zelený týždeň EÚ sa môžete zaregistrovať [tu](#). (ac)

AKTUALITY SKUPÍN

[Európa potrebuje finančnú silu, aby naplnila svoje ambície](#)

Antonio García Del Riego, člen skupiny Zamestnávateľa v EHSV

Európa sa nachádza v kritickej situácii, keďže čelí historickým výzvam, počnúc zelenou transformáciou až po vojnu na jej prahu a silnejúcu globálnu konkurenciu. Zvládnutie týchto výziev si bude vyžadovať viac než len politické vyhlásenia. Bude si vyžadovať peniaze a schopnosť ich mobilizovať, nasmerovať a znásobiť. Stručne povedané, bude si vyžadovať silný, konkurencieschopný a autonómny finančný systém. Ten však, žiaľ, nemáme.

Financie sú krvným obehom každej modernej ekonomiky. Každá nová továreň, elektrické vozidlo, rozšírenie nemocnice alebo začínajúci podnik v oblasti čistých technológií závisí od toho, či niekto podstúpi riziko, že ich bude financovať. A v Európe je ten „niekto“ často banka. Malé a stredné podniky, ktoré tvoria 99 % podnikov v EÚ, sú pri svojom raste, investíciách a vývoze v prevažnej miere závislé od bankových úverov. Napriek tomu hrozí, že práve inštitúcie, ktoré tvoria jadro nášho finančného systému, budú vytlačené z trhu a podliehať nadmernej regulácii.

V Európe sa často hovorí o „strategickej autonómii“ v oblasti energetiky, obrany a digitálnej infraštruktúry, ale len zriedkavo je predmetom diskusie finančná autonómia. A mala by byť.

Viac ako 60 % investičného bankovníctva v Európe dnes zabezpečujú len štyri americké banky. Nadchádzajúce pravidlá Bazilej IV sa budú v plnej miere uplatňovať v EÚ, ale nie v USA, Spojenom kráľovstve

ani Japonsku. Táto asymetria stavia európske banky do konkurenčnej nevýhody. Ak chceme, aby európske banky financovali dvojakú transformáciu a podporovali strategické odvetvia, musia **súťažiť za rovnakých podmienok**.

Únia kapitálových trhov musí prekonať rovinu rétoriky a stať sa skutočným jednotným trhom pre úspory a investície. Na dosiahnutie tohto cieľa potrebujeme **inteligentnú, primeranú a podpornú reguláciu**, ktorá ochráni stabilitu a spotrebiteľov, ale zároveň **podporí rast a konkurencieschopnosť**. To znamená, že bude zaistená:

- proporionalita,
- technologická neutralita a
- pravidlá založené na výsledkoch.

Európa si nemôže dovoliť byť naivnou. Vo svete, ktorý čoraz viac formuje mocenská politika a hospodárske bloky, je **finančná sila suverenitou**. Spojené štáty a Čína to chápu. Rovnako by sme to mali chápať aj my.

Clá, dezinformácie a chaos: čo ďalej? aká Európa?

skupina EHSV Pracovníci

„Niektorí nedokážu klamať, pokiaľ si nemyslí, že pozná pravdu. Na rozprávanie hlúpostí takéto presvedčenie nie je potrebné.“ Po včerajšom „Dni oslobodenia“ vyhlásenom vo Washingtone sa dielo *On Bullshit* od filozofa Harryho G. Frankfurta javí ako mimoriadne relevantné.

Prezident USA 2. apríla oznámil paušálne dovozné clá vo výške 10 % pre všetkých a osobitné colné sadzby pre „najhorších páchatel'ov“. S veľkou parádou predstavil príslušný zoznam, v ktorom sa uvádzali „recipročné clá“ pre rôzne krajiny vrátane 20 % cla pre EÚ. Prezidenta zjavne nezaujíma skutočnosť, že prezentované čísla sú do veľkej miery nezmyselné a určite nemajú nič spoločné s ozajstnými recipročnými clami, ani to, že deficit EÚ v obchode so službami takmer vyvažuje celkovú sumu vzájomného obchodu USA a EÚ. Ale povedzme si pravdu, o presnosť nikdy nešlo.

Keďže vstupujeme do novej obchodnej vojny založenej na nezmysloch, čo by ľudia mali očakávať? Určite vyššiu infláciu, neistotu na trhu a negatívny vplyv na európsky priemysel. Či z toho budú mať prospech pracovníci v USA, to sa ešte len ukáže.

EÚ musí chrániť pracovníkov a pracovné miesta doma a zmierniť počiatočné vplyvy, a to nielen samotných cieľ, ale aj vplyvy pochádzajúce z neistoty spôsobenej ich svojvoľnosťou. Znamená to, že musíme oživiť domáci dopyt a zabezpečiť, aby sa bohatstvo prerozdeľovalo a účinne využívalo.

Potrebná je aj ochrana našich kľúčových priemyselných a iných odvetví a investovanie do nich, diverzifikácia zdrojov energie, zvládnutie krízy životných nákladov a reforma EÚ, aby sa jej rozhodovanie stalo účinným. Silná a odolná spoločnosť je jediná vec, ktorá môže zabrániť tomu, aby po celom kontinente začali vyrastať

ďalší Trumpovia. Kľúčovou súčasťou takejto spoločnosti sú sociálni partneri. Medzi najväčších nepriateľov dvojice Musk a Trump patria odborové zväzy, a majú na to dobrý dôvod.

Európske systémy sociálnej ochrany sú pod tlakom: správa Poverty Watch za rok 2024 poukazuje na aktuálne výzvy

skupina Organizácie občianskej spoločnosti v EHSV

Európska sieť proti chudobe (EAPN) zverejnila 8. apríla svoju najnovšiu správu [EU 2024 Poverty Watch](#) s názvom „Smerom k systémovému prístupu k sociálnej ochrane“.

Správa, ktorá bola prvýkrát prezentovaná na [podujatí](#) organizovanom v spolupráci so skupinou Organizácie občianskej spoločnosti v EHSV v Bruseli, sa zaoberá výzvami, ktoré treba zvládnuť, aby sa zabezpečili silné a odolné systémy sociálnej ochrany. Je to obzvlášť dôležité v súčasnom kontexte, keďže sociálne štáty EÚ zápasia s čoraz väčším nedostatkom financií v dôsledku vnútroštátnych krátení výdavkov a zvyšujúcich sa objemov prostriedkov určených na obranu a bezpečnosť.

V správe, ktorá vychádza zo zistení 19 národných členských organizácií EAPN, sa preukazuje, že dosiahnutie systémového prístupu ku komplexnej a účinnej sociálnej ochrane si vyžaduje politiky zakotvené v integrovaných dlhodobých stratégiách, ktoré zosúladujú hospodársky, sociálny a environmentálny rozmer. Tieto politiky musia byť založené na spoľahlivých dôkazoch, údajoch a zmysluplnej účasti ľudí žijúcich v chudobe.

Národné siete EAPN vyjadrujú znepokojenie nad škrtmi v sociálnych výdavkoch. Okrem toho ukazovatele, ako je vysoká úroveň nepoberania sociálnych dávok, naďalej vyvolávajú obavy týkajúce sa účinnosti politík, ktoré sa nedostávajú k tým, ktorí sociálne dávky potrebujú a majú na ne nárok.

Podľa správy je reakcia na rýchlo sa meniaci svet poznačený digitalizáciou, vojnou, starnutím obyvateľstva a zmenou klímy nedostatočná, čo poukazuje na potrebu obnoviť systémový prístup k sociálnym politikám.

Riaditeľka EAPN **Juliana Wahlgren** zdôraznila naliehavosť tejto otázky a uviedla: „EÚ musí chrániť sociálny štát a uprednostňovať sociálne výdavky. Na tento účel sa v správe Poverty Watch okrem iného uvádzajú odporúčania týkajúce sa minimálneho príjmu, krízy bývania a energetickej transformácie. Zásadný význam majú efektívnosť a primeranosť. Budúci rok Európska komisia uvedie do života stratégiu EÚ na boj proti chudobe, ktorá ale môže uspieť len vtedy, ak členské štáty prijímú skutočne systémový prístup k sociálnej ochrane. Keďže viac ako 20 % obyvateľstva EÚ je ohrozených chudobou, nemôžeme si dovoliť pokračovať v roztrieštených politikách – sociálna ochrana musí byť silná, koordinovaná a účinná.“

Predseda skupiny EHSV Organizácie občianskej spoločnosti **Seamus Boland** súhlasne dodal: „Odstránenie chudoby si vyžaduje neúnavné opatrenia všetkých členských štátov. Veľká časť chudoby v EÚ je medzigeneračná a môže obzvlášť kruto zasahovať do životov detí a starších ľudí. V oblasti vzdelávania, bývania a vysokonákladovej energie sa musia zaviesť osobitné opatrenia zamerané na nedostatky systému. V opačnom prípade bude musieť EÚ ako politický subjekt tvrdo bojovať, aby si udržala dôveru svojich občanov.“

Krzysztof Balon, podpredseda skupiny Organizácie občianskej spoločnosti a spravodajca [stanoviska EHSV](#) o historicky prvej stratégii EÚ v oblasti boja proti chudobe, ktorá bola avizovaná v [politických usmerneniach pre Európsku komisiu na roky 2024 – 2029](#), uviedol: „Účinná stratégia EÚ v oblasti boja proti chudobe musí vychádzať zo skúseností ľudí, ktorí čelia chudobe, a zaoberať sa ich potrebami. Mala by tiež podporovať organizácie občianskej spoločnosti a zapájať ich do navrhovania a vykonávania vhodných projektov a opatrení na boj proti sociálnemu vylúčeniu.“

Toto stanovisko EHSV bude predložené na [plenárnom zasadnutí EHSV](#) 16 – 17. júla.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Týždeň občianskej spoločnosti 2025: občianska spoločnosť je kľúčom k depolarizácii Európy

Úloha posilniť súdržnosť s cieľom depolarizovať spoločnosti spočíva na pleciach organizácií občianskej spoločnosti, ktoré majú silu a motiváciu chrániť občiansky a demokratický priestor. Toto je kľúčovým posolstvom Týždňa občianskej spoločnosti, ktorý už druhý rok organizuje Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) s cieľom diskutovať o znepokojujúcom trende rozsiahlej polarizácie v spoločnostiach EÚ.

Viac než 800 osôb sa zišlo v EHSV od 17. do 20. marca pri príležitosti [Týždňa občianskej spoločnosti](#). Boli medzi nimi zástupcovia organizácií občianskej spoločnosti, mimovládnych organizácií a mládežníckych skupín, ako aj predstavitelia zainteresovaných strán a novinári, ktorí využili príležitosť podeliť sa o svoje názory a diskutovať o tom, ako posilniť súdržnosť a participáciu v polarizovaných spoločnostiach.

Súčasťou Týždňa občianskej spoločnosti 2025 bolo 14 zasadnutí, ktoré usporiadali členovia kontaktnej skupiny EHSV, ako aj Deň európskej iniciatívy občanov a slávnostné udeľovanie Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť. Účastníci vypracovali komplexný súbor [realizovateľných krokov a kľúčových požiadaviek](#) pre súdržnejšie spoločnosti vrátane týchto:

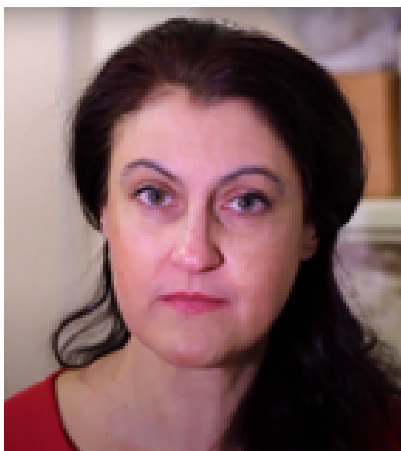
- Posilni? súdržnosť? vzdelávaním a kultúrou
- Poskytnúť? cenovo dostupné a udržateľné bývanie
- Posilni? zapojenie verejnosti prostredníctvom európskej iniciatívy ob?anov
- Zaisti? inkluzívnu spravodlivú transformáciu a zeleno-modrý rast
- Vypracovať silnú európsku stratégiu pre občiansku spoločnosť
- Posilni? podporu a financovanie organizácií občianskej spoločnosti
- Zapojiť mladých ľudí do formovania silnejšej a odolnejšej Európy
- Zintenzívniť rozvoj inovácií a technológií pre spoločné blaho.

Na záverečnom zasadnutí predsedá EHSV **Oliver Röpke** uviedol: „Na záver tohto druhého ročníka Týždňa občianskej spoločnosti môžem vyhlásiť, že na mňa veľmi inšpirujúco zapôsobila energia, odolnosť a odhodlanie aktérov občianskej spoločnosti z celej Európy. Toto podujatie ukázalo, že keď sa občianska spoločnosť spojí, dokážeme vytvoriť riešenia, ktoré posilnia našu demokraciu, podporia sociálnu súdržnosť a vybudujú Európu, ktorá skutočne pracuje v prospech svojich občanov.“

Výkonná podpredsedníčka Európskej komisie pre technologickú suverenitu, bezpečnosť a demokraciu **Henna Virkkunen** zdôraznila kľúčovú úlohu, ktorú zohrávajú organizácie občianskej spoločnosti pri usmerňovaní spoločností opierajúc sa o základné európske hodnoty.

Podpredseda Európskeho parlamentu Victor Negrescu dôrazne vyzval na prijatie opatrení a požiadal organizácie občianskej spoločnosti, aby preukázali svoju silu a reagovali na agresívnu rétoriku: „Potrebujeme silnú občiansku spoločnosť a skutočné partnerstvo medzi občianskou spoločnosťou a rozhodujúcimi činiteľmi, aby sme spoločne budovali súdržnú spoločnosť so skutočným vplyvom na životy ľudí.“

Zástupcovia organizácií občianskej spoločnosti zdôraznili, že občianske spoločnosti sú viac než len poskytovateľmi služieb: sú zásadnou súčasťou demokracie a participácie. Generálna tajomníčka srbskej nadácie Centrum pre demokraciu **Nataša Vučković** vyjadrila svoj optimizmus, že občianska spoločnosť môže zohrávať kľúčovú úlohu v boji proti základným príčinám a šíreniu protidemokratických a protieurópskych naratívov v EÚ aj v kandidátskych krajinách. To možno dosiahnuť sprístupnením Európskej únie a zabezpečením jej prínosov pre všetkých občanov v ich každodennom živote. (at)

Diagnostikovanie Európy: nestálosť a neistota ako nový normálny stav

„Naše spoločnosti sú nahľadávané neviditeľným neduhom všadeprítomnej neistoty, keď sa ľudia cítia úplne bezmocní a vydaní na milosť silám, ktoré sú mimo ich kontroly“, hovorí univerzitná profesorka a oceňovaná autorka **Albena Azmanova**, ktorá počas Týždňa občianskej spoločnosti EHSV predniesla pôsobivý hlavný prejav. V tomto rozhovore pre EHSV Info uvádza hlavné príčiny tejto „epidémie“ vrátane tendencie

uprednostňovať rovnosť pred hospodárskou stabilitou.

Vo svojom hlavnom prejave počas Týždňa občianskej spoločnosti ste hovorili o epidémii neistoty, ktorá je príčinou upadajúcich politických slobôd. Opísali ste ju ako neviditeľné ochorenie, ktoré nás privádza k šialenstvu. Viete nám povedať viac o tom, čo myslíte pod pojmom „epidémia neistoty“? Ako k nej dochádza?

Ľudia sú čoraz viac zúfalí a úmrtia spôsobené zúfalstvom – najmä samovraždy na pracovisku – sú v prosperujúcich spoločnostiach na vzostupe. Ide o najbolestnejšiu, a teda najviditeľnejšiu špičku obrovského, ale neviditeľného ľadovca, ktorý je spôsobený neistotou nášho živobytia. Nejde len o to, že sú ľudia pobúrení a dôvera v politické inštitúcie klesá, hoci o tom často počujeme. Nedôvera môže byť zdravá: núti k povinnosti zodpovedať sa. Hnev môže byť produktívny: môže podnietiť boj za spravodlivosť a viesť k zmysluplnej transformácii.

Aktuálny neduh našich spoločností, ktorý vo svojej práci označujem za „všadeprítomnú neistotu“, je niečo iné. Ide o osobitný druh neistoty, akútnu *nesvojprávnosť*, pretože ľudia cítia, že sú vydaní na milosť silám, ktoré nemôžu ovládať.

Ako jednotlivci zažívame neistotu ako *neschopnosť zvládať* základné úlohy nášho života. Pocit neschopnosti zvládať problémy vytvára strach zo zlyhania, straty toho, čo máte – svoju prácu, úspory, schopnosť fungovať, svoje zdravie. Problém teda nesúvisí ani tak s chudobou alebo nerovnosťou, ale s prežitými alebo očakávanými stratami, strachom zo zlyhania. Takto jednotlivci vnímajú neistotu.

V spoločnosti sa neistota pociťuje ako neschopnosť mať sa pod kontrolou a zvládať nevraživosť. Pozrime sa na ochorenie COVID-19. Ako bolo možné, že naše bohaté, vedecky brilantné a inštitucionálne sofistikované spoločnosti umožnili, aby sa problém verejného zdravia spôsobený vírusom, ktorý nebol úplne neznámy ani príliš smrteľný, stal vážnou zdravotnou krízou a potom hospodárskou a sociálnou krízou? Odpoveďou je skutočnosť, že naše vlády znížili verejné investície, a to aj do zdravotnej starostlivosti.

Potom tu je ďalšia stránka neistoty. Vyvolávajú ju *špecifické politiky*, neoliberálna kombinácia voľného trhu a otvorených hospodárstiev, kde sú rozhodnutia založené na ziskovosti. S cieľom zabezpečiť konkurencieschopnosť jednotlivých štátov alebo EÚ na svetovom trhu sa v rámci planetárnej súťaže o zisk stredoľavé i stredopravé elity náhlili znížiť jednak istotu zamestnania (s cieľom umožniť podnikom flexibilitu, vďaka ktorej sú konkurencieschopné), jednak výdavky na verejné služby. To znamenalo, že každý mal viac povinností, ale menej zdrojov na ich plnenie. Žiada sa od nás, aby sme so skromnejšími prostriedkami vykonali viac.

Tu je jeden príklad: Európska komisia žiada štáty, aby urobili viac pre sociálnu spravodlivosť, ale zároveň ich žiada, aby znížili výdavky. Tento nesúlad medzi stále rastúcimi zodpovednosťami a čoraz menšími zdrojmi vedie k neistote a pochybnostiam, či to dokážeme zvládnuť. Nie je to zdravý druh neistoty, ktorý nás núti odvážať sa konať, zvážiť naše možnosti, podstúpiť riziká alebo otestovať svoje sily. Namiesto toho ide o toxický strach, strach zo straty živobytia a očakávanie pochmurnejšej budúcnosti.

Čo je podľa Vás príčinou vzostupu autoritárskych vodcov a pravicových strán? Ako hodnotíte demokratické slobody a dodržiavanie základných hodnôt EÚ v Európe v súčasnosti?

Nárast podpory pravicových autoritárskych vodcov a strán je dôsledkom *politicky vyvolanej neistoty*. Ľudia sa cítia neistí, takže túžia po bezpečnosti a stabilite; cítia sa zbavení moci, takže svoje nádeje vkladajú do

silných lídrov, ktorí zabezpečia okamžitú stabilitu železnou päsťou. Napríklad zvyšujú vojenské výdavky a posilňujú moc polície – ako sa EÚ chystá urobiť teraz.

Základy na to už skôr položili centristické strany, keďže z neoliberálnych dôvodov vniesli väčšiu neistotu do našich spoločností. Podľa môjho názoru nesie stredová ľavica osobitnú zodpovednosť za tento žalostný stav. Hoci podľa samotnej sociálnej demokracie je jej krédom boj za spravodlivosť, zameriava sa na boj proti jedinej z foriem nespravodlivosti: nerovnosť. A zatiaľ to, po čom ľudia prahnú, je hospodárska stabilita: schopnosť riadiť svoj život a plánovať svoju budúcnosť.

Zamyslite sa nad tým: mohli by sme mať úplne rovnoprávne, ale veľmi neisté spoločnosti, a to by som sotva nazvala prosperujúcou spoločnosťou. Okrem toho ľudia nie sú nevyhnutne ochotní odstrániť nerovnosť, ak to znamená, že sa s nimi zaobchádza ako s porazenými, ktorí sú odškodnení (a ponížovaní) prostredníctvom určitého prerozdelenia: nechcú byť v prvom rade neschopní.

Vo svojom prejave ste hovorili aj o „olympijských hrách obetí“. Mohli by ste opísať, čo je to a prečo by sme sa od toho mali odkloniť?

Za posledných päť desaťročí mal boj proti diskriminácii formu politiky identity. So skupinami, ktoré boli v minulosti diskriminované, sa zaobchádzalo ako s „chránenými menšinami“, pričom ich postavenie sa zlepšilo prostredníctvom pozitívnych opatrení, ako sú cielená podpora a systémy kvót. Ak k tomu dôjde v kontexte všadeprítomnej neistoty, keď sú dobré pracovné miesta a iné zdroje raritou, tieto chránené skupiny začínajú súťažiť o tieto obmedzené zdroje. V takejto atmosfére sa postavenie obeť stáva istým tromfom: čím väčší je vnímaný stupeň „obete“, tým väčší je nárok na ochranu.

Na jednej strane to vyvoláva nevraživosť medzi konkurenčnými skupinami, čím sa narúša solidarita. Na druhej strane nikto z nich skutočne nevyhrá, pretože zostávajú obeťami. Byť obeťou a pociťovať diskrimináciu je totiž práve to, čo im poskytuje dôvody na uplatnenie ochrany. Jedinými víťazmi tejto pochybnej súťaže o prístup k zdrojom a osobitnej ochrane sú elity, ktoré veľkoryso udeľujú patronát. Konečným výsledkom je, že skupiny pozbavené postavenia navzájom bojujú ako nepriatelia, zatiaľ čo ich patróni, politické elity, z týchto bojov čerpajú väčšiu moc.

Prečo je vzhľadom na všetky tieto skutočnosti občianska spoločnosť taká dôležitá pre zachovanie demokracie a občianskych slobôd, ktoré mnohí z nás považujú za samozrejmosť? Prečo je občianska spoločnosť, a nie demokratické voľby, protielekom proti zneužívaniu moci?

Keď volíme, sme osamotení. Akútne pociťujeme nespokojnosť a frustráciu z neistoty a túto úzkosť prejavujeme svojím hlasom vo voľbách. To je dôvodom nárastu reakcionárskych strán v slobodných a spravodlivých voľbách. Občianska spoločnosť má inú logiku a má osobitný zdroj moci: spolupatričnosť. Keď sme s ostatnými, zjednotení spoločnými väzbami, nie sme sami, cítime sa menej neistí a menej neschopní, pretože sa môžeme spoľahnúť na podporu našich súputníkov. Keď sa zmenší neistota, strach pomíne a môžeme myslieť dopredu, môžeme uvažovať vo veľkom.

Albena Azmanova je profesorkou politických a sociálnych vied na City St. George's na Londýnskej univerzite a redaktorkou časopisu *Emancipations*. Jej najnovšia kniha s názvom *Capitalism on Edge* (2020) získala mnohé ocenenia vrátane ceny Michaela Harringtona, ktorú udeľuje Americké združenie politických vied za „výnimočnú prácu, ktorá ukazuje, ako možno vzdelanosť využiť v boji za lepší svet“.

Význam kritického myslenia

„Žiakov učíme, že je potrebné overovať fakty, ale o názoroch treba diskutovať s úctou. Pri skutočne kritickom myslení sa rešpektuje pluralita názorov,“ hovorí Richard Vaško zo Slovenskej debatnej asociácie (SDA), ktorá sa vďaka svojej Olympiáde kritického myslenia stala víťazom Ceny EHSV pre

občiansku spoločnosť za boj proti polarizácii. Richard, ktorého projekt získal prvú cenu, s nami hovoril o tejto olympiáde a prečo je v dnešnom polarizovanom svete podnecovanom dezinformáciami výučba kritického myslenia kľúčová.

Mohli by ste opísať jednu hru alebo jedno kolo Olympiády kritického myslenia? Môžete uviesť príklad úlohy alebo otázky?

V školských a regionálnych kolách tejto olympiády sa žiaci zúčastňujú na jedno- až dvojhodinových testoch, v rámci ktorých riešia celý rad úloh a majú neobmedzený prístup na internet a k online nástrojom na overovanie faktov. Výzvou je pri tom mediálna gramotnosť, odhaľovanie manipulácie a zaujatosti, interpretácia údajov a štúdií, identifikácia logických nedostatkov a formulovanie vlastných argumentov.

Napríklad v nedávnom kole boli žiaci požiadaní, aby písomne argumentovali o tom, či by sa v školách mali nainštalovať bezpečnostné kamery na zvýšenie úrovne bezpečnosti, čo je v slovenskej verejnej diskusii aktuálna téma. Ďalšou úlohou bolo analyzovať vírusové [TikTok video](#) propagujúce konšpiračnú teóriu o speváčke Taylor Swift a rozpoznať typické črty konšpiračného myslenia. Treťou úlohou bolo rozhodnúť, ktoré z týchto dvoch videí bolo [vytvorené umelou inteligenciou](#) a ktoré bolo [autentické](#).

Všetky doterajšie [testy](#) sú verejne dostupné v slovenčine na stránke www.okm.sk.

Čo by ste chceli docieľať Olympiádou kritického myslenia? Prečo ste sa rozhodli začať tento projekt?

Naším cieľom je pomôcť žiakom vo veku, keď začínajú používať sociálne médiá a sledovať digitálne materiály, aby sa rozvíjala ich schopnosť kritickej, zodpovednej a premyslenej orientácie v tomto priestore. Pravidelnou spätnou väzbou po každom kole a vďaka kurzom elektronického vzdelávania, ktoré je možné použiť na prípravu, žiaci získavajú návyky a nástroje, ktoré môžu používať aj v každodennom živote. V konečnom dôsledku sa snažíme formovať generáciu mladých ľudí, ktorí budú informovaní, odolní voči dezinformáciám a schopní viesť konštruktívny dialóg založený na faktoch.

Projekt sme spustili v reakcii na kritickú medzeru v našom vzdelávacom systéme: mediálna gramotnosť a kritické myslenie sú vo formálnych učebných plánoch stále veľmi nedostatočne zastúpené. Viac ako polovica slovenských žiakov sa nikdy nenaučí, ako posudzovať dôveryhodnosť informácií. Iba [16 %](#) slovenskej mládeže pravidelne overuje mediálne informácie. V dôsledku toho má [56 %](#) obyvateľstva tendenciu veriť konšpiračným teóriám alebo úplným klamstvám. Chceli sme to zmeniť zavedením škálovateľných a účinných opatrení na školách v celej krajine.

Prečo je podľa Vás rozvoj kritického myslenia v súčasnom kontexte taký dôležitý? Máme šancu vyhrať vojnu proti falošným správam?

Falošné správy v určitej forme vždy existovali, ale teraz žijeme v ére bezprecedentného preťaženia informáciami. Keďže pre mnohých mladých ľudí sú hlavným zdrojom informácií sociálne médiá, každý môže ľahko šíriť dezinformácie, nesprávne informácie alebo nenávistné prejavy. Naučiť sa, ako filtrovať informácie a orientovať sa v tomto chaotickom informačnom prostredí, sa stalo kľúčovou životnou zručnosťou.

V plnej miere však vojnu proti falošným správam nikdy nevyhráme, lebo ide o pohyblivý cieľ, ktorý sa neustále vyvíja. Môžeme však mladým ľuďom poskytnúť nástroje, ktoré im umožnia lepšie sa orientovať, správne sa pýtať a zamýšľať sa pred zdieľaním materiálov.

Máte nejaké reakcie na Váš projekt? Môžete uviesť príklad?

Po každom kole získavame podrobnú spätnú väzbu a reakcie sú prevažne pozitívne. Napríklad 93 % učiteľov, ktorých žiaci sa zúčastnili na olympiáde, uviedlo, že pomáha vytvárať odolnosť ich žiakov voči dezinformáciám a hoaxom. Okrem toho miera spokojnosti zákazníkov (*Net Promoter Score*), ktorú sme dosiahli v poslednom kole bola +76, čo sa považuje za vynikajúce.

Čo by ste poradili iným organizáciám občianskej spoločnosti, ak chcú byť úspešné v podobných aktivitách a programoch?

Každá krajina a kontext sú odlišné a miestne organizácie najlepšie vedia, čo funguje pre ich komunity. Sú však niektoré zásady, ktoré u nás dobre fungovali:

Po prvé a čo je najdôležitejšie, mladým ľuďom nehovoríme, čo si majú myslieť. Pri skutočne kritickom myslení sa rešpektuje pluralita názorov. Ak majú žiaci pocit, že sa na ich názory neprihliada alebo že sú im diktované, neangážujú sa. My ich učíme, že je potrebné overovať fakty, ale že o názoroch treba diskutovať s úctou.

Po druhé, kľúčom je dostupnosť a inkluzívnosť. Ak nepraskneme pomyselnú bublinu a neoslovíme aj neelitné školy, nebudeme mať skutočný vplyv. Náš program je bezplatný, dostatočne ľahko plne dostupný online a ponúkaný aj v jazyku našej najväčšej národnostnej menšiny. Tento rok 53 % účastníkov pochádzalo z odborných stredných škôl.

Po tretie, zamyslieť sa nad škálovateľnosťou už od začiatku a využiť nové technológie na jej dosiahnutie. Na hodnotenie voľných odpovedí využívame umelú inteligenciu, čo nám umožňuje ponúkať vysokokvalitné vzdelávacie skúsenosti bez toho, aby sme museli používať testovanie s voľbou z niekoľkých odpovedí. Hoci digitálny vek prináša náročné výzvy, poskytuje nám aj vhodné nástroje na ich zvládnutie.

Richard Vaško je v Slovenskej debatnej asociácii od svojich 12 rokov. Na strednej škole vyhral Slovenskú debatnú ligu a Slovensko zastupoval na podujatí World Schools Debating Championships. Promoval s vyznamenaním v odbore právo, politika a filozofia na Univerzite vo Warwicku v Spojenom kráľovstve a v súčasnosti študuje na získanie titulu MPhil v odbore vzdelávanie (znalosti, moc, politika) na Univerzite v Cambridge.

Od roku 2021 Richard pracuje v SDA, kde založil a teraz koordinuje Olympiádu kritického myslenia. Spolupracoval aj s tímom strategickej komunikácie Ministerstva školstva SR a je spoluautorom príručiek odbornej prípravy učiteľov o mediálnej gramotnosti pre Národný inštitút vzdelávania a mládeže. Venuje sa výskumu a spolu s Inštitútom Mateja Bela, čo je mimovládna organizácia zameraná na etnické menšiny a marginalizované rómske komunity na Slovensku, organizuje multietnickú letnú školu pre znevýhodnené deti.

CENA EHSV PRE OBČIANSKU SPOLOČNOSŤ V SKRATKE

Hlavná Cena EHSV pre občiansku spoločnosť bola doteraz udelená 15-krát. Oceňujú sa ňou projekty, ktoré majú mimoriadne tvorivý a inovatívny prístup k otázkam, ktoré sú pre

EÚ veľmi dôležité.

Do súťaže sa môžu prihlásiť všetky organizácie občianskej spoločnosti oficiálne zaregistrované v Európskej únii, ktoré pôsobia na miestnej, regionálnej, národnej alebo európskej úrovni. O cenu sa môžu uchádzať aj jednotlivci s miestom pobytu v EÚ, ako aj spoločnosti registrované alebo pôsobiace v EÚ za predpokladu, že ich projekty sú výlučne neziskové.

Všetky prihlásené iniciatívy a projekty musia byť realizované v EÚ. Musia sa zrealizovať do dátumu uzávierky prihlášok alebo v tom čase ešte stále prebiehať.

Cieľom ceny je zvyšovať povedomie o výnimočnom príspevku občianskej spoločnosti k vytváraniu európskej identity a občianstva a k podpore spoločných hodnôt, ktoré posilňujú európsku integráciu.

Každý rok sa vyberá iná téma. V roku 2023 to boli projekty zamerané na duševné zdravie. V roku 2022 EHSV výnimočne udelil cenu za dve témy: mládež a Ukrajina. V roku 2021 boli ocenené projekty v oblasti klímy podporujúce spravodlivú transformáciu. V roku 2020 EHSV svoju Cenu pre občiansku spoločnosť výnimočne nahradil Cenou za občiansku solidaritu, ktorá bola venovaná boju proti pandémie ochorenia COVID-19. Ďalšími témami predchádzajúcich ročníkov boli rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien, európska identita a kultúrne dedičstvo a migrácia.

V októbri 2024 EHSV otvoril 15. ročník Ceny pre občiansku spoločnosť, ktorého témou je boj proti škodlivej polarizácii európskej spoločnosti.

Téma polarizácie je naliehavejšia než kedykoľvek predtým. V kontexte viacerých prekrývajúcich sa kríz – vrátane pandémie ochorenia COVID-19, ruskej vojny na Ukrajine a rozsiahlej sociálnej a hospodárskej nestability – sa zvýšila nedôvera vo verejné inštitúcie a orgány, čo vyvoláva škodlivú polarizáciu.

Občianska spoločnosť zohráva kľúčovú úlohu v boji proti tejto nedôvere a pri monitorovaní páčivých oblastí online a offline polarizácie, zlepšovaní sociálnej súdržnosti a presadzovaní demokratických ideálov. Verejné orgány a občianska spoločnosť spoločne dokážu pomôcť chrániť liberálnu demokraciu pred autoritárskymi tendenciami.

EHSV sa preto v rámci posledného ročníka rozhodol udeliť svoju Cenu pre občiansku spoločnosť neziskovým iniciatívam, ktoré účinne zasahujú vykonávaním preventívnych, včasných varovných a (prípadne) deeskalačných opatrení, ktoré zabezpečujú, aby sa rešpektovali demokratické hodnoty, polarizácia sa nestala škodlivou a aby jednostranné naratívy neviedli k násiliu.

SPOZNAJTE VÍŤAZOV

V rámci pätnásteho ročníka Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť boli ocenení traja víťazi, zo Slovenska, Belgicka a Francúzska, za ich inšpirujúcu prácu v boji proti negatívnej polarizácii v celej Európe. Víťazi boli vyhlásení 20. marca na slávnostnom odovzdávaní cien počas [Týždňa občianskej spoločnosti](#).

Finančná odmena sa rozdelila medzi troch víťazov, pričom prvá cena bola 14 000 EUR. O druhé miesto sa delili dvaja účastníci, pričom každý získal po 9 000 EUR.

Prvé miesto: Slovenská debatná asociácia zo Slovenska za *Olympiádu kritického myslenia*

[Slovenská debatná asociácia \(SDA\)](#) je mimovládna organizácia zo Slovenska. Jej poslaním je propagovať otvorenosť a kritické myslenie a podporovať aktívne občianstvo medzi slovenskou mládežou. Prostredníctvom série programov SDA učí mladých ľudí posudzovať fakty a názory, formulovať vlastné argumenty a kriticky premýšľať o mediálnych výstupoch s cieľom nájsť dôveryhodné zdroje informácií. Tým organizácia vytvára priestor pre otvorenú a verejnú diskusiu o kľúčových otázkach, ktorým čelí slovenská spoločnosť.

Jedným z najúspešnejších programov, ktorý sa začal v roku 2021, je ***Olympiáda kritického myslenia (OKM)***. Tá si už získala široké prijatie a v minulom roku sa do nej zapojilo takmer 9 000 žiakov z viac ako 300 škôl. Tento inovatívny projekt je súťažou, ktorá u študentov buduje odolnosť voči dezinformáciám. Dezinformácie nachádzajú na Slovensku živnú pôdu: 61 % Slovákov nedôveruje médiám a viac ako polovica verí niektorým konšpiračným teóriám. OKM sa snaží priamo reagovať na túto výzvu budovaním mediálnej gramotnosti a zmenou spotrebiteľských návykov mladých ľudí.

Súťaž je určená pre tri vekové kategórie žiakov (8. ročník – stredné školy), pričom účastníci v troch kolách riešia rôzne reálne mediálne výzvy. Úlohy sú navrhnuté tak, aby odrážali obsah, na ktorý môžu žiaci naraziť v každodennom živote. Analyzujú videá z TikTok, overujú obsah vytvorený umelou inteligenciou, hodnotia príspevky na Instagrame a snažia sa rozlišovať medzi realitou a dezinformáciami. Študenti absolvujú aj kolo verejného prejavu, v ktorom musia prezentovať svoje argumenty pred rovesníkmi.

„Olympiáda kritického myslenia pomáha depolarizovať spoločnosť tým, že učí tisíce študentov zaoberať sa rôznymi perspektívami, rozpoznávať kognitívne predsudky a konštruktívne vyjadrovať svoje názory,“ povedal **Richard Vaško**, zakladateľ a koordinátor programu. „Posilňovaním kritického myslenia a mediálnej gramotnosti prostredníctvom tejto intervencie založenej na zručnostiach umožňujeme mladým ľuďom odolávať dezinformáciám a orientovať sa v spoločenských diskusiách s odstupom.“

DRUHÁ CENA: Reporters d'Espoirs z Francúzska za *Prix Européen Jeunes Reporters d'Espoirs*

[Reportéri nádeje](#) je francúzska nezisková organizácia založená v roku 2003. Odštartovala prístup „novinárskych riešení“. V súčasnosti ide o veľmi rozšírenú formu žurnalistiky, ktorej cieľom je reagovať na výzvy, ktorým dnes čelí spoločnosť. Organizácia povzbudzuje novinárov, aby si osvojili toto pozitívne myslenie, a prostredníctvom série ocenení oceňuje najlepšie reportáže a redakčné inovácie novinárov a mladých ľudí.

Prix Européen Jeunes Reporters d'Espoirs je iniciatíva zameraná na oceňovanie a vzdelávanie novinárov v oblasti žurnalistických riešení vo francúzskom jazyku. Tento mnohostranný program ponúka uchádzačom možnosť dozvedieť sa o žurnalistických riešeniach prostredníctvom online kurzu vedeného v spolupráci so žurnalistickou školou v Aix-Marseille. Každý kandidát je tiež spojený s mentorom, ktorý mu pomáha zlepšiť jeho zručnosti v písaní a rozprávaní, a je vyškolený v umení prinášať témy. Víťazi sú tiež pozvaní do Paríža na 48-hodinový vzdelávací výlet, počas ktorého sa stretnú s ďalšími podobne zmýšľajúcimi novinármi a odborníkmi z celej Európy. Šesť víťazov potom získa ceny v celkovej hodnote 10 000 EUR.

„Boj proti polarizácii je neodmysliteľnou súčasťou metódy žurnalistických riešení: spočíva v tom, že ukazuje zložitost sveta, rozmanitosť aktérov, ktorí pôsobia na všetkých úrovniach a vo všetkých krajinách, spoločne alebo oddelene, a zároveň opisuje schopnosť šíriť lokálne iniciatívy,“ uviedol **Gilles Vanderpooten**, riaditeľ organizácie Reporters d'Espoirs.

Počas prvých troch ročníkov tejto ceny bolo prijatých viac ako 400 prihlášok z 25 krajín. V aktuálnom 4. ročníku sa očakáva, že počet prihlášok presiahne 300. Organizácia už podporila viac ako 75 uchádzačov, aby sa zdokonalili v písomnom a hovorovom prejave vo francúzštine.

Tento nápad sa dá ľahko zopakovať a tím už rokuje s novinármi v Španielsku, Taliansku a Belgicku o spolupráci a ďalšom rozšírení ceny.

„Našou ambíciou je rozšíriť cenu z francúzsky hovoriaceho sveta aj na ďalšie jazyky Európskej únie,“ povedal pán Vanderpooten. „To je kľúčom k tomu, aby sa do „Európy riešení“ zapájalo čoraz viac mladých ľudí.“

TRETIA CENA: FEC Diversité asbl z Belgicka za projekt *ESCAPE GAME EXTREME DROITE pour se désintoxiquer*

V Európe a na celom svete sú pravicové ideológie na vzostupe. Krajne pravicové strany získavajú pôdu a populizmus stúpa. Belgická nezisková organizácia [FEC Diversité](#) vymyslela spôsob, ako bojovať proti týmto názorom medzi učiteľmi, odborníkmi a bežnými občanmi.

ESCAPE GAME EXTREME DROITE pour se désintoxiquer je úniková hra, ktorá hráčom umožňuje zábavnou a pútavou formou sa „dekontaminovať“ od myšlienok krajnej pravice. Hráči sú informovaní, že boli nakazení krajne pravicovými ideológiami a musia sa dekontaminovať prostredníctvom série úloh. Pritom sa dozvedia, ako sa krajne pravicové myšlienky šíria a posilňujú v spoločnosti.

Hra pozostáva zo štyroch oblastí, z ktorých každá má špecifické testy, ktoré musia hráči absolvovať. V časti A sa účastníci zapájajú do diskusií o vplyve krajnej pravice na pracovisku prostredníctvom interakcie s 19 predmetmi. V časti B si hráči čítajú zo skutočných svedectiev migrantov, aby pochopili ich cesty do Európy. V časti C je zvukový záznam „prejavu z krajne pravicového spektra“ sprevádzaný sériou obrázkov. V časti D sa hráči oboznámia s reportážou o krajne pravicovej strane a potom vylúšia krížovku.

Súčasťou pohlcujúcej hry sú vedúci oblečení v protiplynových oblekoch a maskách so zmenenými hlasmi. Myšlienkou rôznych výziev je zapojiť všetkých päť zmyslov s cieľom skutočne sprostredkovať skúsenosti a zvýšiť osvetu o tom, ako je ohrozená demokracia v Európe.

Od jej spustenia v júni 2023 bolo „detoxifikovaných“ takmer 1000 hráčov a informácie o hre sa šíria medzi odborovými zväzmi, organizáciami a školami v Belgicku aj za jeho hranicami. Účastníci z Francúzska a Bulharska sa zapojili do hry s cieľom znovu ju vytvoriť inde.

„Sme hrdí na to, že sme vyvinuli inovatívny vzdelávací nástroj, ktorý sa pútavým a interaktívnym spôsobom venuje problému krajne pravicových myšlienok,“ poznamenala **Malika Borbouse** z FEC Diversité. „Podporou dialógu a kolektívnej reflexie naša iniciatíva pomohla znížiť napätie a podporiť inkluzívnejšiu spoločnosť.“

Predstavenie niektorých sú?aziacich

V tomto roku bolo zaevidovaných 58 prihlášok od jednotlivcov, súkromných podnikov a organizácií občianskej spoločnosti z mnohých členských štátov EÚ, čo odráža široké geografické zastúpenie.

Zahrňajú širokú škálu tém, od angažovanosti a posilnenia postavenia mládeže po sociálnu súdržnosť a začlenenie, od mediálnej gramotnosti a dezinformácií po ľudské práva a rodovú rovnosť.

Mnohé iniciatívy riešia problém v jeho základoch a prispievajú k prevencii polarizácie.

Iniciatívy, ako napríklad ***Euth Voices for Social Change***, ktorú realizuje nezisková organizácia [Youthmakers Hub](#) v Grécku, sa zameriavajú na posilnenie postavenia mladých ľudí, aby mohli kultivovať pozitívne zmeny vo svojich komunitách. Tieto projekty sa zameriavajú na škodlivú polarizáciu, budujú kultúru tolerancie tým, že povzbudzujú ľudí, aby sa zapájali do konštruktívnych dialógov a odolávali rozdeľujúcim naratívom, napríklad prostredníctvom školení v oblasti digitálnej gramotnosti a podcastingu.

Ďalšie projekty bojujú proti polarizujúcim naratívom a radikalizácii. Preklenujú kultúrne, etnické a generačné rozdiely, odstraňujú spoločenské rozdiely, podporujú vzájomné porozumenie a spoluprácu, chránia základné práva a podnecujú sociálnu súdržnosť.

Iniciatíva ***DEMDIS Digitálna diskusia***, ktorú na Slovensku spustilo združenie [DEMDIS](#), vytvorila novú softvérovú platformu na organizovanie férovej digitálnej diskusie, aj o kontroverzných témach. Používatelia hlasujú o výrokoach a sú zaradení do samostatných názorových skupín. Hľadaním spoločných východísk projekt buduje mosty medzi týmito polarizovanými tábormi.

Príručka o ľudských právach, ktorú vydala [Baltic Human Rights Society](#), je jedným z príkladov toho, ako môže občianska spoločnosť pracovať na presadzovaní základných práv. Príručka funguje ako platforma pre vzdelávanie v oblasti ľudských práv a ponúka viacjazyčné vysvetlenia o tom, ako ľudské práva môžu a majú fungovať v konkrétnych situáciách každodenného života.

V tohtoročných prihláškach sa objavilo aj niekoľko kultúrnych a umeleckých prístupov k riešeniu polarizácie, ako napríklad ***Atlas géopolitique de la culture et des médias indépendants en Europe*** od združenia [Arty Farty](#). V rámci iniciatívy sa poukazuje na prioritné témy siete nezávislých kultúrnych a mediálnych organizácií v Európe, ako je inklúzia, znižovanie územných rozdielov alebo potreba boja proti dezinformáciám. Tieto projekty dokazujú, že kultúra a médiá môžu zohrávať transformačnú úlohu pri odstraňovaní polarizácie spoločnosti.

De? európskej iniciatívy ob?anov 2025: treba využívať celý potenciál európskej iniciatívy ob?anov

Európska iniciatíva občanov sa ukázala ako účinný nástroj väčšej účasti občanov na politickom živote EÚ. Musí sa však posilniť, aby sa zabránilo riziku, že inštitúcie EÚ sa vzdialia od bežných

Európanov.

[Európska iniciatíva občanov](#) je participatívny mechanizmus EÚ na posilnenie priamej demokracie tým, že umožňuje najmenej jednému miliónu občanov EÚ (pričom je stanovený minimálny počet štátnych príslušníkov najmenej siedmich členských štátov EÚ) požiadať Európsku komisiu, aby navrhla právny predpis v niektorej z oblastí, v ktorých členské štáty preniesli právomoci na EÚ.

Od roku 2012, keď sa európske iniciatívy občanov začali využívať, Európska komisia zaregistrovala 119 iniciatív a ich organizátori zhromaždili približne 20 miliónov podpisov. Doteraz bolo 11 iniciatív vyhodnotených ako úspešných a 10 z nich už od Európskej komisie dostalo aj odpoveď.

[Deň európskej iniciatívy občanov](#), ktorý každoročne organizuje Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV), je dôležitým fórom a platformou, na ktorej si registrovaní a budúci organizátori takejto iniciatívy a rôzne zainteresované subjekty môžu vymieňať informácie a skúsenosti a prezentovať verejnosti svoju iniciatívu a svoje aktivity.

Tento rok sa Deň európskej iniciatívy občanov konal 18. marca počas Týždňa občianskej spoločnosti.

„EÚ by mala podniknúť ďalšie kroky smerom k participatívnej demokracii, aby doplnila svoju reprezentatívnu formu. Európska iniciatíva občanov je úplne prvým nástrojom participatívnej demokracie na nadnárodnej úrovni,“ uviedol **Laurențiu Plosceanu**, podpredseda EHSV pre komunikáciu.

Európska ombudsmanka **Teresa Anjinho** vyslovila presvedčenie, že európska iniciatíva občanov je významným nástrojom, ale že sa nevyužíva celý jej potenciál. „Musíme zlepšiť komunikáciu o účeloch a funkciách iniciatívy. Je potrebné zintenzívniť osvetové kampane, aby boli ľudia úplne informovaní o tom, čo sa ňou dá a nedá dosiahnuť, a aby začali konať. Na zachovanie európskej iniciatívy občanov ako zmysluplného nástroja je potrebná transparentnosť, čestnosť a komunikácia. Ak zlyháme, neudržíme ani dôveru v tento nástroj, ani dôveru v budúcnosť Únie,“ uviedla ombudsmanka.

Počas Dňa európskej iniciatívy občanov bolo predstavených deväť európskych iniciatív občanov vrátane takých, ktoré sa týkajú prístupu k vode, potravinovej bezpečnosti, umelého prerušenia tehotenstva, práv LGBTQ+ osôb, ochrany budov pred demoláciou, ochrany videoherného dedičstva, nového modelu na zníženie množstva emisií kvótami na lietadlá a nových zdravotných noriem na lekárske využívanie psychedelík.

V reakcii na výzvy zabezpečiť financovanie európskych iniciatív občanov **Adriana Mungiu**, vedúca tímu pre tieto iniciatívy na generálnom sekretariáte Komisie, vyzvala aktivistov, aby nečakali na nové a pomerne vzdialené rozpočtové riešenia, ktoré by boli zamerané len na takéto iniciatívy. Namiesto toho by mali vo väčšej miere využívať finančné prostriedky dostupné v súčasnom rozpočte EÚ, a to aj v jeho kapitolách o účasti občanov. (at)

Tri spôsoby, ako vďaka európskej iniciatíve občanov priblíži Európanov k Európe

Daniela Vancic

Európska iniciatíva občanov je skutočne jedinečná: nikde na svete nie je iný nástroj, ktorý by občanom umožňoval priamo vplývať na legislatívu. Je najvyšší čas, aby bola náležite uznaná, píše Daniela Vancic, vedúca pre európsku politiku a presadzovanie záujmov z organizácie Democracy International, ktorá sa podelila o tri myšlienky, ako zväčšiť vplyv európskej

iniciatívy občanov.

[Európska iniciatíva občanov](#) je hneď za voľbami do Európskeho parlamentu jedným z najsilnejších demokratických nástrojov EÚ. Počas 13 rokov existencie sa do rôznych európskych iniciatív občanov zapojilo viac ako 20 miliónov občanov, čím sa preukázalo, že ide o základnú platformu účasti. Napriek potenciálu iniciatívy sa však v súvislosti s ňou zriedka vyslovuje uznanie, hoci by to bolo namieste.

Tu sú dôvody, prečo je európska iniciatíva občanov dôležitá, a tri nápady, ako dosiahnuť, aby mala ešte väčší vplyv

Úloha európskej iniciatívy občanov v polarizovanom svete

Čo robí európsku iniciatívu občanov skutočne jedinečnou? Nikde inde vo svete neexistuje takýto nástroj. Európska iniciatíva občanov umožňuje občanom priamo ovplyvňovať právne predpisy získaním podpory v najmenej siedmich členských štátoch EÚ. V čase, keď je politická polarizácia na vzostupe, európska iniciatíva občanov funguje ako životne dôležitý most medzi občanmi a tvorcami politík, pričom podporuje spoluprácu, vytváranie prepojení a je hybnou silou skutočnej zmeny.

Jadrom európskej iniciatívy občanov je inšpirácia ľudí, aby sa zapojili do formovania politiky. Spája rôzne skupiny, podnecuje verejnú diskusiu a znásobuje hlasy na európskej scéne. Napríklad iniciatíva [My Voice, My Choice](#), ktorej organizátori nedávno získali viac ako milión podpisov, zmobilizovala sieť aktivistov, organizácií a osobností verejného života (vrátane takých medzinárodných osobností, ako je Barack Obama) a podnietila rozsiahlejšiu diskusiu o základných hodnotách. Tento druh mobilizácie vytvára trvalú hodnotu v prospech samotnej demokracie aj v prospech predmetu iniciatívy.

Kľúčové sú včasné opatrenia

Európska iniciatíva občanov má obrovský demokratický potenciál, ale na jeho úplné využitie sú nevyhnutné včasné opatrenia inštitúcií EÚ. Kým niektoré iniciatívy, napríklad kampaň [End the Cage Age](#), viedli k pozitívnym zmenám v politikách EÚ, často dochádza k tomu, že legislatívne opatrenia prichádzajú po podpore iniciatívy verejnosťou len s veľkým omeškaním. Môže to byť veľmi frustrujúce tak pre občanov, ako aj pre občiansku spoločnosť, pričom hrozí strata dôvery v tento proces.

Na udržanie doterajšej dynamiky by EÚ mala zvážiť urýchlenie vybavovania európskych iniciatív občanov, ktoré získajú obrovskú verejnú podporu. Právne predpisy EÚ si vyžadujú určitý čas, ale keď má európska iniciatíva občanov jasnú a rozsiahlu podporu, treba k nej pristupovať s osobitnou starostlivosťou a pozornosťou. Občania by mali mať možnosť rýchlo premeniť svoje nápady na činy, čím by sa európska iniciatíva občanov stala katalyzátorom včasnej zmeny i nástrojom vplyvu.

Úloha organizácií občianskej spoločnosti pri presadzovaní európskej reformy

Organizácie občianskej spoločnosti boli vždy stredobodom európskej iniciatívy občanov, pričom mobilizovali občanov a informovali o potenciáli tohto nástroja. Pri vypracúvaní a podpore európskej iniciatívy občanov od začiatku zohrávali kľúčovú úlohu také organizácie, ako je Democracy International. Úloha občianskej spoločnosti tu však nekončí.

Jej organizácie musia naďalej obhajovať reformy, ktoré môžu posilniť európsku iniciatívu občanov ako demokratický nástroj. Napríklad európskou iniciatívou občanov by malo byť možné navrhnúť zmeny zmlúv o EÚ, čo je právomoc, ktorá zatiaľ zostáva mimo dosahu, ale mohla by mať zásadný vplyv na budúcnosť Európy. Diskusie o reforme zmlúv sa vyvíjajú a čoraz častejšie sa uznáva, že EÚ potrebuje takú zmluvu, ktorá bude vhodná na zvládnutie výziev a využitie príležitostí našej doby, takže dnes je o to dôležitejšie rozšíriť európsku iniciatívu občanov tak, aby občanom zabezpečila kreslo pri rokovacom stole.

Nech je európska iniciatíva občanov zdrojom politickej inšpirácie

Zvýšme úroveň ambícií európskej iniciatívy občanov! Jednou z myšlienok, ako využiť celý jej potenciál, je zohľadniť aj také európske iniciatívy občanov, ktoré nespĺňajú formálne kritériá. Nie každý skvelý nápad získa milión podpisov, čo však neznamená, že nestojí za zváženie. Uskutočniť kampaň k európskej iniciatíve občanov nie je jednoduché, najmä keď je potrebné nadnárodné a viacjazyčné úsilie. Aj pri najlepších nápadoch sa môže stať, že sa nenájdu zdroje na prekročenie vysokého prahu potrebného k úspechu európskej iniciatívy občanov.

Napríklad iniciatíva *Single Communication Tariff Act* za právny predpis o jednotných telekomunikačných poplatkoch z roku 2012 nebola podľa štandardného vymedzenia úspešná, ale inšpirovala politiku roamingu za domáce ceny, ktorá sa stala realitou o päť rokov neskôr, z čoho majú úžitok milióny cestujúcich Európanov, ktorí teraz môžu bez ďalších poplatkov využívať dátový roaming. Z toho vyplýva, že dokonca aj európske iniciatívy občanov, ktoré nezískajú dostatok podpisov, môžu podnietiť zmenu. EÚ by mala byť otvorená tomu, aby zvážila všetky nápady podporované občanmi vrátane tých, ktoré nedosiahnu hranicu jedného milióna podpisov, a použila ich ako zdroj inšpirácie pri príprave právnych predpisov.

Hlavné závery

Európska iniciatíva občanov je neuveriteľne cenným nástrojom na posilnenie demokracie v Európe, najmä v čase, keď sú demokratické hodnoty ohrozované na celom svete. Umožňuje občanom, aby svoje nápady preniesli na úroveň EÚ, zmobilizovali verejnú podporu a dosiahli zmysluplný vplyv. Keďže európska iniciatíva

občanov je vo veku dospelosti, nastal čas zamyslieť sa nad tým, ako znásobiť účinok tohto jedinečného nástroja a ako vytvoriť pevnejšie a priamejšie prepojenie medzi občanmi a inštitúciami.

S pokračujúcou podporou občianskej spoločnosti môže európska iniciatíva občanov pomôcť pri budovaní participatívnejšej a pružnejšej Európskej únie, čím sa upevní jej postavenie globálneho lídra demokracie.

*Daniela Vancic pôsobí v organizácii [Democracy International](#) ako vedúca pre európsku politiku a presadzovanie záujmov, pričom participatívnu a priamu demokraciu presadzuje od roku 2017. S viac ako desaťročnými skúsenosťami s procesmi účasti občanov je uznávanou odborníčkou na európsku iniciatívu občanov. V roku 2022 bola spoluredaktorkou knihy *Complementary Democracy: The Art of Deliberative Listening*.*

EIO My Voice, My Choice: viac ako 1,2 milióna osôb sa zasadzuje za práva na umelé prerušenie tehotenstva

Európska iniciatíva občanov My Voice, My Choice (Môj hlas, moja voľba) sa zasadzuje za bezpečné a dostupné umelé prerušenie tehotenstva pre všetky ženy v celej EÚ. Zástupcom iniciatívy, ktorú koordinuje slovenská ženská organizácia „Inštitut 8. marec“, sa podarilo získať viac ako milión podpisov v dostatočnom časovom predstihu pred uplynutím termínu. EHSV Info sa s organizátormi rozprával o význame ich kampane v súčasnej politickej situácii, keď ženy čoraz viac strácajú kontrolu nad svojimi reprodukčnými právami.

Čo vás viedlo k založeniu iniciatívy My Voice, My Choice a aký je váš konečný cieľ?

O kampani na ochranu práv na umelé prerušenie tehotenstva v Európe sme začali uvažovať pred takmer tromi rokmi, keď bol v USA zrušený prelomový rozsudok v prípade Roe versus Wade. V Spojených štátoch ženy prakticky zo dňa na deň stratili svoje ústavné právo na umelé prerušenie tehotenstva. Okamžite sme si uvedomili, že aj v Európe musíme urobiť niečo na ochranu tohto práva. V Poľsku zomierajú ženy v nemocniciach preto, lebo tam platí takmer úplný zákaz umelého prerušenia tehotenstva. V posledných rokoch sa tam konali najväčšie protesty proti zákazu umelého prerušenia tehotenstva. Na Malte ženám stále hrozí trest odňatia slobody, ak sa rozhodnú podstúpiť interrupciu. Giorgia Meloni tento rok povolila skupinám bojujúcim proti interrupciám protestovať v priestoroch kliník pre umelé prerušenie tehotenstva a obťažovať tam ženy, ktoré sa snažia podstúpiť interrupciu. Viac ako 20 miliónov žien v Európe nemá prístup k umelému prerušeniu tehotenstva.

Preto sme začali kampaň *My Voice, My Choice*. Na našom návrhu sme pracovali s tímom medzinárodných právnikov a vytvorili sme silnú sieť s organizáciami z celej Európy.

Naším cieľom je chrániť práva na umelé prerušenie tehotenstva na úrovni EÚ a zlepšiť k nemu prístup pre ženy, ktoré musia teraz pre tento zákaz cestovať do iných krajín (ako napríklad ženy na Malte a v Poľsku) alebo z dôvodu vysokej miery výhrad vo svedomí (ako je to v Taliansku a Chorvátsku), alebo jednoducho pre kohokoľvek, kto si v súčasnosti nemôže finančne dovoliť podstúpiť umelé prerušenie tehotenstva (napríklad

v Nemecku alebo Rakúsku).

Práve preto je naša kampaň v súčasnej politickej situácii naliehavá. Musíme sa zjednotiť a ukázať, že väčšina ľudí podporuje právo na umelé prerušenie tehotenstva a je proti obmedzovaniu reprodukčnej slobody. Väčšina Európanov podporuje toto právo a my sa musíme zjednotiť, aby sme ho chránili.

O aké konkrétne kroky žiadate Európsku komisiu? Ako sa to dá dosiahnuť, keďže zdravotná starostlivosť patrí do právomoci členských štátov?

Navrhujeme, aby Európska komisia zaviedla finančný mechanizmus, ktorý by fungoval ako mechanizmus opt-in pre členské štáty a pokrýval by náklady na interrupčné zákroky. Fungoval by podobne ako programy prevencie a liečby rakoviny.

Ide o to, aby každý, kto musí vycestovať do inej krajiny s cieľom podstúpiť umelé prerušenie tehotenstva – z dôvodu prísnych obmedzení v jeho krajine alebo vysokej miery výhrad vo svedomí – nemusel za zákrok platiť z vlastného vrecka. V súčasnosti tisíce žien cestujú do iných krajín, kde za zákrok niekedy zaplatia tisíce eur. Nie každý si to môže dovoliť.

Umelé prerušenie tehotenstva síce nepatrí do právomoci Európskej komisie, ale finančné programy týkajúce sa zdravotnej starostlivosti áno, a preto sme mohli zaregistrovať našu európsku iniciatívu občanov.

Prečo ste sa rozhodli pokračovať v tomto úsilí prostredníctvom európskej iniciatívy občanov? Ako hodnotíte svoje šance na to, že Komisia bude reagovať priaznivo?

Naša slovinská organizácia [Inštitut 8. marec](#), ktorá koordinuje kampaň *My Voice, my Choice*, má už bohaté skúsenosti s iniciatívami občianskej spoločnosti, zberom podpisov a referendumami na národnej úrovni. Prostredníctvom vnútroštátneho mechanizmu občianskej iniciatívy sme už úspešne zmenili 15 zákonov v Slovinsku a vyhrali sme dve národné referendá. Preto sme chceli nájsť podobný nástroj priamej demokracie na úrovni EÚ. Takto sme sa dozvedeli o európskej iniciatíve občanov. Chceli sme dosiahnuť priamu zmenu, ktorá by mala trvalý vplyv na reprodukčné práva pre všetkých v Európe, a preto sme sa rozhodli začať zbierať podpisy.

Počas kampane sme si zabezpečili politickú podporu všetkých stredoľavých politických skupín v Európskom parlamente, získali sme podporu významných politikov na vnútroštátnej úrovni v mnohých členských štátoch EÚ a máme dobré kontakty a vybudované vzťahy s európskymi komisármi. Dúfame, že vypočujú viac ako 1,2 milióna ľudí, ktorí podporujú našu iniciatívu.

Ako sa Vám podarilo zmobilizovať ľudí v rôznych krajinách EÚ, aby podporili vašu iniciatívu a pomohli pri zbieraní podpisov? Aké kanály používate na šírenie informácií?

Počas kampane sme vybudovali silnú sieť viac ako 300 organizácií a vytvorili sme skvelú komunitu, ktorá má viac ako 2 000 dobrovoľníkov z celej Európy. Chceli sme byť prítomní v uliciach európskych miest, mestečiek a dedín s našimi dobrovoľníkmi pripravenými zbierať podpisy. Zároveň sme boli veľmi aktívni na internete, pričom sme využívali najmä [Instagram](#), ale aj kanály ako [Facebook](#), [TikTok](#), YouTube, [BlueSky](#), [X](#) a ďalšie platformy sociálnych médií.

Jeden mesiac pred uplynutím termínu na zber podpisov ste prekročili hranicu jedného milióna podpisov, ktorá je potrebná na úspešnú európsku iniciatívu občanov. Akú spätnú väzbu a podporu, vrátane finančnej, ste doteraz dostali?

V decembri sa nám podarilo zozbierať milión podpisov po deviatich mesiacoch zberu a pred termínom sme ukončili zber podpisov s 1,2 miliónmi podpisov.

Podpisy sa nám podarilo zozbierať pomocou našej siete a komunity, ale počas kampane sme sa uchádzali aj o rôzne možnosti financovania, aby sme v nej mohli pokračovať. Iniciatíva *My Voice, My Choice* získala aj cenu Slovenskej sociologickej spoločnosti a dostala sa do užšieho výberu na cenu SozialMarie. Získali sme tiež podporu všetkých stredolávých politických skupín v Európskom parlamente a individuálnu podporu od rôznych poslancov Európskeho parlamentu. Podporil nás napríklad podpredseda Európskeho parlamentu **Nicolae Ștefănuță**, francúzska senátorka **Melanie Vogel**, slovinská prezidentka **Nataša Pirc Musar** a slovinský predseda vlády **Robert Golob**. Kampaň podporuje aj mnoho aktivistov a jednotlivcov z rôznych krajín EÚ, ako napríklad **Luisa Neubauer** z Nemecka a **Alice Coffin** z Francúzska.

***My Voice, My Choice** je iniciatíva, ktorá sa vyvíja ako jedno z najväčších feministických hnutí v Európe. Zahŕňa viac ako 300 organizácií, nespočetné množstvo podporovateľov a angažovaných dobrovoľníkov z celej EÚ, ktorí spolupracujú na zaistení bezpečného a dostupného umelého prerušenia tehotenstva v Európskej únii.*

[Ak chcete poznať pravdu o vojne, pýtajte sa tých, ktorí v nej žijú](#)

Tatiana Poval'ajeva zastupovala tento rok Ukrajinu na podujatí *Vaša Európa, váš názor!*** spolu so svojimi žiakmi. Učiteľka na strednej škole v Charkove stála naposledy pred svojou triedou vo februári 2022. Odvtedy vyučuje online. Opisuje, aké náročné je**

byť pedagógom v meste vzdialenom len 40 kilometrov od ruských hraníc, ktoré je od začiatku vojny terčom nepretržitých útokov.

Ako ovplyvnila vojna Vašu schopnosť vyučovať a vzdelávací systém na Ukrajine vo všeobecnosti?

V Charkove dnes takmer všetky školy prešli na online vyučovanie, pretože nemáme dostatok krytov, ktoré by zaistili bezpečnosť našich žiakov počas vyučovania s osobnou účasťou. Robíme to už tri roky a naposledy som svojich žiakov videla v triede 23. februára 2022. Veľa žiakov opustilo krajinu, presnejšie, muselo ju opustiť. Dnes žijú v mnohých európskych krajinách a ja ako učiteľka pociťujem hlboký smútok. Cnie sa mi za mojimi žiakmi a viem, že majú rôzne ťažkosti. V niektorých prípadoch musia študovať na európskych aj ukrajinských školách. To je pre nich veľmi veľká záťaž. No a my, ktorí sme stále na Ukrajine, žijeme v neustálom nebezpečenstve. Nikto si nezaslúži toto zažiť.

Vyučovať a podporovať žiakov počas vojny je niečo, s čím sme sa nikdy predtým nestretli. Jednou z najväčších výziev je, že sa cítim bezmocná a niektorým žiakom nedokážem pomôcť. Moje vedomosti a skúsenosti nie vždy stačia na riešenie ich zdravotných problémov spôsobených stresom a jeho účinkami. U niektorých žiakov som videla závažné zmeny osobnosti v dôsledku posttraumatickej stresovej poruchy, kde by bola potrebnější pomoc lekára než učiteľa. Je bolestivé uvedomiť si, že svojich žiakov nemôžete pred týmito ťažkosťami ochrániť. Napriek tomu zostávame našim žiakom nablízku, sme pripravení im pomáhať, podporovať ich a starať sa o nich.

Ďalším problémom je zostať odolným a byť dobrým zdrojom informácií pre svojich žiakov, a to nielen, pokiaľ ide o vyučovacie predmety, ale aj iné oblasti života. Silný a odolný učiteľ môže žiakovi ponúknuť viac.

Otázkou však je, ako si túto silu udržať? My učitelia, ktorí žijeme a pracujeme v čase vojny, potrebujeme rovnakú podporu ako všetci ostatní, pretože podporujeme deti, ktoré sú našou budúcnosťou. Čím je učiteľ pozitívnejší, tým väčšiu podporu a starostlivosť žiaci dostávajú.

Prečo si myslíte, že je dôležité podporovať záujem žiakov o politiku, občiansky život alebo účasť na medzinárodných podujatiach, ako je toto?

Povzbudzovanie žiakov k aktívnej činnosti je jednou zo základných úloh učiteľov. Inšpirovať ich, aby sa naďalej zapájali do politického života, je ešte dôležitejšie, pretože politika má významný vplyv na životy ľudí. Ponúka cennú príležitosť prichádzať s nápadmi a riešeniami mnohých problémov, ktorým dnes čelíme.

Účasťou na medzinárodných podujatiach, ako je *Vaša Európa, váš názor!*, môžu žiaci nájsť spoločníkov a podporovateľov, ktorí sa podelia o svoje nápady, budú spoločne pracovať na najlepších riešeniach a vymieňať si cenné skúsenosti. Stretnutia s rovesníkmi nepochybne umožňujú žiakom zamyslieť sa nad tým, akí sú pokrokoví, aké majú plány, ciele a vyhliadky a aký osobnostný rast ešte potrebujú.

Máte ako učiteľka vyučujúca v súčasnosti na Ukrajine nejaký odkaz pre ostatných učiteľov alebo školy?

S kolegami a ich žiakmi by som sa chcela podeliť o tri veci. Po prvé, ak chcete skutočne vedieť, čo je vojna, opýtajte sa tých, ktorí v nej žijú.

Po druhé, uvedomte si, aké dôležité je byť jednotným, aby ste mohli pomôcť ostatným a boli pripravení zabrániť katastrofickým udalostiam. Pochopte tiež, aké dôležité je byť súčasťou silnej komunity so spoločnými morálnymi hodnotami, záujmami a vyhliadkami do budúcnosti.

Po tretie, a to je možno životne najdôležitejšie, sme nažive. Žijeme svoj život, bojujeme a dosahujeme výsledky. Zlepšujeme sa, dúfame v lepšie časy a robíme veľa pre to, aby sme dokázali, že aj v tých najťažších časoch existuje nádej a túžba po živote. Vážime si tých, ktorí obetujú svoje životy za našu nezávislú budúcnosť, a pomáhame im, ako len môžeme. Sme vďační všetkým, ktorí pomáhajú.

Žiaci z Ukrajiny sa zúčastňujú na mnohých domácich a medzinárodných podujatiach, súťažiach a olympiádach, kde dosahujú skvelé výsledky a získavajú celosvetové uznanie. Zároveň sa učíme fyzicky, intelektuálne a emocionálne prežiť v tých najťažších životných podmienkach a formujeme svoje životné skúsenosti uprostred Európy.

Tatiana Povalajeva učí angličtinu na strednej škole č. 99 v Charkove už takmer 26 rokov. Zúčastnila sa na tohtoročnom podujatí Vaša Európa, váš názor!, na ktorom sprevádzala svojich žiakov.

Redakčná rada

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Do tohto ?ísla prispeli

Chrysanthi Kokkini (ck)
Claudia-Paige Watson Brown (cpwb)
Daniela Vincenti (dv)

Dimitra Panagiotou (dm)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Joanna Harnett (jh)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallett (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)
Veronika Kadlecová (vk)

Celková koordinácia

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresa

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.